

TÜRKİYELİ VE İNGİLTERELİ GENÇLERDE AHLAKÎ OLGUNLUK VE DİNDARLIK

(Türk-Müslüman Gençler Üzerinde Kültürlerarası
Mukayeseli Bir Araştırma)

Yazar

Nurten KIMTER

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş. 'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8430-91-2

Kitap Adı

Türkiyeli ve İngiltereli Gençlerde Ahlakî Olgunluk ve Dindarlık

Yazar

Nurten KIMTER

ORCID iD: 0000-0002-5736-7191

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC039000

DOI

10.37609/akya.1014

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Sosyal bir varlık olarak insan, diğer insanlarla birlikte yaşama ihtiyacı içerisinde bulunmaktadır. Ancak Kur'an'ın da ifade ettiği gibi yaratılışı ve eğitilmiş ham tabiatı itibariyle son derece 'bencil', 'cahil', 'zalim' ve 'nankör' olan insan, toplum içinde diğer insanların zararına ve kötülüğüne olacak bir biçimde, onlara saygısızlık ve haksızlık etmek pahasına da olsa kendi istek ve arzuları, menfaatleri doğrultusunda hareket edebilme eğilimindedir. Bu nedenle insanın varoluşuyla birlikte tarihin ilk dönemlerinden beri bütün toplumlarda insanlararası ilişkileri düzenleyen yazılı ve sözlü bir takım kurallar varolagelmiştir. Başka bir deyişle suyun olduğu her yerde hayat olduğu gibi insanın olduğu her yerde de ahlak kurallarının olması kaçınılmaz olmuştur. Çünkü sosyal bir varlık olan insanın hem kendisiyle hem de içinde yaşadığı toplumun bireyleriyle uyum içerisinde yaşayabilmesi, hayatını devam ettirebilmesi, her türlü davranışını ve diğer insanlarla ilişkilerini düzenleyen bu kurallar sayesinde mümkün olmaktadır.

Esasen insanın diğer insanlarla olan ilişkilerini düzenleyen ahlak kurallarını, bir nevi trafikteki araçların akışını düzenleyen trafik lambalarına benzetmek mümkündür. Trafikçi düzenleyen trafik lambaları olmadığında veya yanmadığında araçların birbirlerine çarparak kaza yapması, maddi ve manevi anlamda birbirlerine zarar vermesi, kısacası trafikte kaos ve karmaşanın olması kaçınılmaz olduğu gibi, toplum içerisinde yaşayan insanların birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen onların davranışlarına yol gösteren ahlak kuralları olmadığında da toplumsal düzen, huzur ve barıştan söz etmek mümkün değildir. Dolayısıyla ahlakın hem birey hem de toplum için gerekli olduğu söylenebilir. Birey açısından bakıldığında, davranışlarına yön veren ahlak kurallarından yoksun olan bir kimse, pusulasız bir gemi misali hayatında bir boşluk, düzensizlik ve disiplinsizlik, diğer insanlarla olan ilişkilerinde de birtakım problem ve aksamalar yaşayacaktır. Bu anlamda sûfilerden Zunnûn Mısri'nin de belirttiği gibi 'halkın içinde dert ve düşüncesi en çok olan kişiler, huyu (yani ahlakı) en kötü olan kişiler', olduğu için kötü huylu ya da kötü ahlaklı kimsenin başının dertten kurtulması mümkün değildir. Ahlak, birey açısından olduğu gibi toplum açısından da önemli ve gerekli bir olgudur. Çünkü toplumlar ahlak sayesinde sağlıklı, uyumlu ve bütünleşmiş bir yapı kazanırlar. Böylece barış ve huzur içerisinde uzun süre ayakta kalabilirler. Ahlakî kuralların davranışlara yol gösterici olmadığı, ahlakî değerlerin dejenere

olduğu ya da zayıfladığı toplumlarda, kişiler arasında sağlıklı ve uyumlu ilişkiler olmadığı gibi toplumsal birlik ve beraberlikten, huzur ve barıştan, güven ve adalatten söz etmek de mümkün değildir. Böylesi toplumlarda bireyler arasında kin, nefret, düşmanlık, fitne, haset, kaos, anarşi, düzensizlik, güvensizlik gibi pek çok toplumsal ahlak probleminin yanında sosyal çözülme de kaçınılmaz hale gelir. Oysa ahlak kuralları sayesinde insanlar arasındaki ilişkilerde barış, huzur, güven ve işbirliği tesis edilir, sosyal bütünleşme sağlanarak, toplumsal suç oranları asgariye indirgenir. Aksi takdirde İbn Rüşd'ün de işaret ettiği gibi ahlakın ve ahlakî değerlerin ihlal edilmesi ve manevî bir varlık olan insanın ahlakî davranmayı göz ardı etmesi sonucunda, bu ihlalin bedeli olarak mahkeme, hapisane ve psikiyatri olmak üzere üç kuruma olan ihtiyaç fazlasıyla kendisini hissettirir. Dolayısıyla toplumların ana cevheri olan ahlak, toplumların yükselmesi, güçlenmesi ve bekası için hayatî öneme sahiptir. Başka bir deyişle medeniyet için vazgeçilmez temel unsur olan ahlak olmadığında, insanlar bir arada yaşayamadığı gibi toplum da medeniyet de var olamaz. Kısacası hem bireyin iç dengesine kavuşması ve çevresiyle bütünleşmesi bakımından, hem de toplumların istikrar ve düzeni, huzur ve güvenliği, devamlılığı açısından ahlak son derece önem taşır. Bu nedenle toplum içerisinde dünyaya gelen bütün çocukların sosyalleşme süreci içerisinde başta aile, okul ve sosyal çevresinden öğrendikleri ve zamanla içselleştirerek kendi kişiliklerine mal ettikleri ahlak kurallarının kaynağı ister din olsun, ister dinin dışında başka bir şey olsun söz konusu kurallar her zaman her yerde var olmuş ve insanların davranışlarına yol gösteren birer pusula görevi görmüştür.

Başta ilahi dinler olmak üzere dünyadaki bütün dinlerin amacı, insanların huzur ve barış içerisinde yaşamalarını temin etmektir. Bu nedenle genellikle bütün dinlerde, kişilerin üstün veya yüce kabul ettikleri varlıkla, diğer insanlarla ve kائنattaki canlı cansız tüm varlıklarla ilişkilerini düzenleyen birtakım emir ve yasakların olduğu görülmektedir. Hatta başta İslam dini olmak üzere dinlerde inancın gereği olarak yapılan birtakım dinî pratiklerin nihai amacı da insanı ahlak bakımından olgunlaştırmak, davranışlarını güzelleştirmektir. Bu anlamda din ile ahlak kurallarının, birbiriyle kesişen ortak bir amaca hizmet ettikleri söylenebilir. Bu noktadan hareketle ilk çağlardan beri bazı Batılı ve İslam düşünürleri, ahlak ile din arasında sıkı bir ilişki olduğunu, ahlakın kaynağında dinin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Diğer taraftan bu düşünürlerin görüşlerine karşı çıkararak ahlaki akıl, duygu ve sezgi gibi öğelerle din dışı olarak temellendirenler de olmuştur. Bu bağlamda İslam düşünürleri genellikle Kur'an ve sünnetten hareket ederek ahlaki din ile temellendirirken Batı'da başta ünlü ahlak kuramcısı Lawrence Kohlberg olmak üzere bazı düşünürlerin ahlaki dinden bağımsız olarak düşünerek din dışı temellendirdikleri görülmektedir.

Modern öncesi dönemde her şeyin ölçüsü bir bakıma inanılan din ve o dinin değerleriydi. Bu hususa bağlı olarak dinî inanç ve değerler, hayatın her alanına hakim bir vaziyetteydi. Batıda meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak yaşanan sanayi devrimi, akabinde modernleşme, pozitivizm ve sekülerleşme ile birlikte dinin birey ve toplum hayatındaki etki gücü zayıflayarak bilhassa 18.yüzyılın sonlarından 19.yüzyılın başlarına gelindiğinde, din ve dinî inançlar yaşamın her alanından yavaş yavaş çekilmeye başlamıştır. Başka bir deyişle modernite ile birlikte insanın manevî yönü olan ruhu ile maddî yönü olan bedeni arasındaki bağlantının kopuşuna bağlı olarak bilgi, ahlak ve varlık arasındaki bağlantı da sona ermiştir. Dolayısıyla günümüz dünyasında dinî ve ahlakî değerlerin yerini modernizmin bireycilik, haz, hız, bencillik ve rekabet gibi değerleri almaya başlamıştır. Buna bağlı olarak çoğu zaman günümüz insanın davranışlarına yol gösteren ve yön veren değerlerin modernitenin değerleri olduğu görülmektedir.

Bütün ülkelerde, toplumların geleceğini teşkil etmeleri bakımından çocuk ve gençlere büyük önem verilmektedir. Dünyada meydana gelen yenilikleri ve değişiklikleri çok yakından takip eden gençler, henüz kişilik ve karakter oluşumlarını tamamlamamış, hayat felsefelerini ve dünya görüşlerini de tam anlamıyla oluşturmamış olmanın etkisiyle yetişkin ve yaşlılara nazaran yenilikleri daha kolay benimseyip kişiliklerine mal edebilmekte, modern çağın gereklerine ve çağdaş yaşama daha fazla ayak uydurabilmektedirler. İşte bu araştırmada günümüz dünyasında yaşayan gençlerin davranışlarında ahlak kurallarının ne derece etkili olduğu, gençlerin dinî bağlılık ve dinî yaşantı düzeyleri yani dindarlıklarının ne düzeyde olduğu, daha da önemlisi ahlakî gelişim düzeyleri ile dinî inanç, tutum ve davranışları arasında bir ilişki ve etkileşimin olup olmadığı ayrıca bu hususta diğer sosyodemografik faktörlerin ne derece etkili olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Daha öz bir anlatımla araştırmamızda, günümüz gençlerinin ahlakî olgunluk düzeyleri ile dindarlık düzeyleri ve bu ikisi arasında bir ilişki olup olmadığı, varsa bunun ne yönde ve nasıl bir ilişki olduğu hususu, iki farklı ülke, toplum ve kültür bazında karşılaştırmalı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

Her araştırmada olduğu gibi bizler de bu araştırmayı gerçekleştirirken pek çok zorluk ve sıkıntı yaşamamıza rağmen her zorlukla birlikte kolaylığını da lütufeden alemlerin Rabbi sayesinde bu mütevazî çalışmayı tamamlamaya muvaffak olduk. Her şeyden önce bu çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TUBİTAK) tarafından desteklenmiş bir projenin ürünüdür. Bu bağlamda araştırmayı destekleyen Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

Önsöz

(TUBİTAK)'na, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü'ne, İlahiyat Fakültesi yönetimine, Roehampton Üniversitesi'ne ve Prof. Dr. John Eade'ye teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca özellikle araştırmanın yurtdışı ile ilgili kısmını gerçekleştirme esnasında projeye olan desteklerinden dolayı İngiltere Türk Diyanet Vakfı yetkililerine ve ilgili kurumun bünyesinde çalışan tüm perso-nele ve bilhassa İngiltere Diyanet Vakfı sayesinde tanıştığım ve Türk azınlığa ait gençlere ulaşmamda büyük yardım ve desteklerini gördüğüm başta Zehra Hanım, Dilek Hanım, Fatma Hanım, Hilal hanım, Melek Hanım, avukat Zehra Hanım ve Asuman Hanım'a, ayrıca isimlerini burada tek tek sayamadığım saha araştırmasında şahsıma yardımcı olan kişilere ve gönüllü tüm katılımcı gençlere en kalbi teşekkürlerimi sunuyorum. Diğer taraftan her zamanengin bilgi ve tecrübeyle, manevî destekleriyle beni yüreklendiren çok kıymetli hocalarım Prof. Dr. Hayati Hökelekli, Prof. Dr. Veysel Uysal, Prof. Dr. Recep Kılıç, Prof. Dr. Öznur Özdoğan'a ve tabii ki her koşulda hiçbir zaman maddi ve manevi yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen canım aileme sonsuz teşekkürler...

Çanakkale, 2022

ÇOCUK NE YAŞIYORSA ONU ÖĞRENİR

*Eğer bir çocuk, sürekli eleştirilmişse,
Kınama ve ayıplamayı öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, kin ortamında büyümüşse,
Kavga etmeyi öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, alay edilip aşağılanmışsa ,
Sıkılıp utanmayı öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, sürekli utanç duygusuyla eğitilmişse,
Kendini suçlamayı öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, hoşgörüle yetiştirilmişse,
Sabırlı olmayı öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, desteklenip yüreklendirilmişse,
Kendine güven duymayı öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, övülmüş ve beğenilmişse,
Takdir etmeyi öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, hakkına saygı gösterilerek büyütülmüşse,
Adil olmayı öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, güven ortamı içinde yetişmişse,
İnançlı olmayı öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, kabul ve onay görmüşse,
Kendini sevmeyi öğrenir.*

*Eğer bir çocuk, aile içinde dostluk ve arkadaşlık görmüşse,
Bu dünyada mutlu olmayı öğrenir*

Dorothy Nolte

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

Temel Kavramlar ve Kavramlar Arası İlişkiler Ahlak, Ahlakî Olgunluk, Din ve Dindarlık.....	1
1. Temel Kavramlar ve Kavramlar Arası İlişkiler.....	1
A. Ahlakın Tanımı.....	1
B. Ahlakî Olgunluk.....	17
C. Din ve Dindarlık.....	27
1. Din Tanımı.....	27
2. Dindarlığın Tanımı.....	47
3. Dindarlığın Boyutları.....	56
D. Ahlak, Ahlakî Olgunluk, Din ve Dindarlık İlişkisi.....	71
E. Gençlik Çağında Dinî ve Ahlakî Gelişim.....	88
1. Gençlik Çağında Dinî Gelişim.....	88
2. Gençlik Çağında Ahlakî Gelişim.....	107
G. İngiltere’de Türk –Müslüman Varlığı.....	124
1. İngiltere’de Müslümanlar.....	124
2. İngiltere’de Türkler.....	141
2.1. İngiltereli Türklerde Kimlik ve Kimlik Sorunları.....	148
2.2. İngiltereli Türklerde Dinî Yapılanma ve Dinî Hayat.....	165

BÖLÜM 2

Araştırma ve Yöntem.....	179
I. Araştırma.....	179
A. Araştırmanın Konusu ve Önemi.....	179
B. Araştırmada Temel Bakış Açısı, Amaç ve Problemler.....	183
C. Araştırmanın Hipotezleri.....	185
1. Dindarlık ve Sosyo-demografik Faktörlere İlişkin Hipotezler.....	185
2. Ahlakî Olgunluk ve Sosyo-demografik Faktörlere İlişkin Hipotezler.....	187
3. Dindarlık, Ahlakî Olgunluk ve Sosyo-demografik Değişkenlere İlişkin Hipotezler.....	188
D. Araştırmanın Varsayımları (Assumption).....	189
E. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	190
II. Yöntem.....	190

İçindekiler

A. Araştırmanın Modeli	192
B. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	193
C. Araştırmaya Katılanlar ve Nitelikleri.....	194
D. Araştırmada Kullanılan Bilgi Toplama ve Ölçme Araçları.....	210
1. Kişisel Bilgi Formu.....	210
2. Dindarlık Ölçeği.....	210
3. Ahlakî Olgunluk Ölçeği	211
E. Puanlama Sistemi.....	213
F. Verilerin Toplanması	214
G. Verilerin Analizi	215

BÖLÜM 3

Bulgular ve Yorum..... 217

I. Bulgular.....	217
A. Veri Toplamada Kullanılan Ölçme Araçlarına İlişkin Bulgular	217
1. Türkiye Örnekleminden Veri Toplamada Kullanılan Ölçme Araçlarına İlişkin Bulgular	217
2. Birleşik Krallık Örnekleminden Veri Toplamada Kullanılan Ölçme Araçlarına İlişkin Bulgular	219
B. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ve Dindarlık Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	220
1. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dindarlık Düzeylerindeki Farklılıklara İlişkin Bulgular.....	220
2. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Dindarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	229
C. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ve Ahlakî Olgunluk Düzeylerine İlişkin Bulgular	233
1. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bulgular	233
2. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	242
D. Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk İlişkinine Dair Bulgular	243
1. Katılımcıların Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk Düzeylerine İlişkin Bulgular	243
2. Katılımcıların Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	244
3. Katılımcıların Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Üzerinde Etkili Olan Faktörlere İlişkin Bulgular	249

4. Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk Bakımından Birleşik Krallık ile Türkiye Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular.....	260
II. Tartışma ve Yorum	262
A. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Dindarlık Düzeylerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	263
1. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dindarlık Düzeylerindeki Farklılıklara İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	263
1.1. Cinsiyet-Dindarlık.....	263
1.2. Yaşamın Çoğunluğunun Geçtiği Yerleşim Yeri – Dindarlık	280
1.3. Öğrenim Görülen Okul/Bölüm –Dindarlık.....	286
1.4. Okulda Disiplin Cezası Alma Durumu -Dindarlık.....	294
1.5. Din Eğitimi Alma Durumu –Dindarlık.....	304
1.6. İnternet, Tv, Kitap, Dergi ve Gazete Gibi Basın-Yayın Organlarında Dini İçerikli Yazı Okuma/ Programları İzleme-Dindarlık.....	311
1.7. Yurtdışında Yaşam Süresi- Dindarlık.....	317
2. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Dindarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Dair Bulguların Değerlendirilmesi	319
2.1. Yaş-Dindarlık	320
2.2. Aile Gelir Düzeyi-Dindarlık.....	337
2.3. Eğitim Düzeyi-Dindarlık.....	350
2.4. Sınıf Düzeyi-Dindarlık.....	359
2.5. Öznel Dindarlık Algısı –Dindarlık.....	363
2.6. Öznel Aile Dindarlığı-Dindarlık.....	366
B. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Ahlakî Olgunluk Düzeylerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	375
1. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	375
1.1. Cinsiyet-Ahlakî Olgunluk	375
1.2. Yaşamın Büyük Bir Kısımının Geçtiği Yerleşim Yeri-Ahlakî Olgunluk.....	384
1.3. Öğrenim Görülen Okul/Bölüm-Ahlakî Olgunluk.....	389
1.4. Okulda Disiplin Cezası Alma Durumu-Ahlakî Olgunluk	396
1.5. Din Eğitimi Alma Durumu -Ahlakî Olgunluk.....	407
1.6. İnternet, Tv, Kitap, Dergi ve Gazete Gibi Basın-Yayın Organlarında Dini İçerikli Yazı Okuma/Program İzleme-Dindarlık.....	411
1.7. Yurtdışında Yaşam Süresi-Ahlakî Olgunluk	425

2. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Dair Bulguların Değerlendirilmesi.....	426
2.1. Yaş-Ahlakî Olgunluk.....	427
2.2. Aile Gelir Düzeyi-Ahlakî Olgunluk.....	433
2.3. Eğitim Düzeyi-Ahlakî Olgunluk.....	438
2.4. Sınıf Düzeyi-Ahlakî Olgunluk.....	444
C. Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk İlişkinine Dair Bulguların Değerlendirilmesi.....	448
1. Katılımcıların Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk Düzeylerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	448
2. Katılımcıların Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Etkileşimlere Dair Bulguların Değerlendirilmesi.....	461
3. Dindarlık ve Ahlakî Olgunluk Bakımından Birleşik Krallık ile Türkiye Arasındaki Farklara İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	476
Sonuç ve Öneriler.....	481
A. Sonuçlar.....	481
B. Öneriler.....	495
Kaynaklar.....	496

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Akt.	: Aktaran
AÜAÖF	: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi
AÜİF	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Bkz.	: Bakınız
Bsk.	: Baskı
Byy.	: Basım yeri yok
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
ÇKL	: Çanakkale
ÇOMÜ	: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
Ed.	: Editör
et.al	: ve diğerleri
EÜ	: Ege Üniversitesi
Haz.	: Hazırlayan
İFAV	: İlahiyat Fakültesi Vakfı
İHL	: İmam Hatip Lisesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
md.	: Madde
MÜİF	: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
p.	: Page (sayfa)
pp.	: From page to page
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalararası
Sad.	: Sadeleştiren
TBMYO	: Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu

Kisaltmalar

Tercm.	: Tercüme
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Trhsz.	: Tarihsiz
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UK	: United Kingdom
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
vs.	: ve saire
Vol:	:Volume
Yay.	:Yayınları

KAYNAKLAR

- Abanoz, S. (2020). '6-12 Yaş Arası Çocukların Dini ve Ahlaki Gelişimlerinde Anne ve Babaların Rolü', *Türk Din Psikolojisi Dergisi*, 1(1), ss.119-148.
- Acar, M.C. (2019). 'Öz Güven ile Dindarlık Arasındaki İlişki: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma', *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14, ss.64-78.
- Acun Kapkıran, N. (2007). 'Üniversite Öğrencilerinde Ahlaki Davranışın Empatik Eğilim ve Kendini Ayarlama Açısından İncelenmesi', *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), ss.33-47.
- Acuner, H. Y., Camadan, F., Türkan, M. (2014). 'Ahlaki Gelişim Düzeyleri ile Mükemmeliyetçiliğin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi', *Değerler Eğitim Dergisi*, 12(27), ss.7-40.
- Acuner, H. Y. (2004). '14-18 Yaş Arası Gençlerde Ahlakî Yargı Gelişimi ve Ahlak Eğitimi' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Açar, R. S. (2016). 'Televizyonun Ergenin Din Algısı ve Ahlaki Tutumu Üzerindeki Etkisi' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Adler, A. (2014). *İnsanı Tanıma Sanatı* (Çev. Kamuran Şipal), Say Yay., 15.bsk., İstanbul.
- Adler, A. (1998). *Yaşamın Anlamı ve Amacı* (Çev. Kamuran Şipal), Say Yay., 4.bsk., İstanbul.
- Ağraş, S., Kınır, S. & Aktürk, E. (2018). 'Dindarlık Eğilimleri ile Turizmin Etkilerinin Algılanması Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma', *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*, 4(21), ss.3568-3583.
- Ahmetoğlu, E. (2009). 'Ahlak Gelişimi', *Eğitim Psikolojisi* (içinde), (Ed. Aral, Neriman, Duman, Tayyip), Kriter Yay., İstanbul.
- Akandere, M. (2009). Baştuğ, Gülsüm ve Güler, Elif Dilara, 'Orta Öğretim Kurumlarında Spora Katılımın Çocuğun Ahlaki Gelişimine Etkisi', *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), ss.59-69.
- Akar, D. (2019). 'Üniversiteli Kadın Öğrencilerin Fiziksel Serbest Zamana Katılımlarında Dindarlığın Etkisi: Bölgesel Farklılıklar', (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Batman Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman
- Akbolat, A. (2014). 'Yaşlılık Döneminde Yaşam Kalitesi ve Dindarlık İlişkisi (Şanlıurfa İli Örneği)' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akdoğan, A. (2002). *Geleneksel Toplumdan Modern Topluma Geçişte Dini Hayat*, Rağbet Yay., İstanbul.
- Akgül, Ö. (2014). *Hayatı Anlamlandırmada İnançın ve Kişisel Değerlerin Rolü (Ruh Sağlığı Çalışanları Ve Öğrencileri Örneği)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, Sakarya.
- Akyüz, N. (1994). *Ankara'nın Boğaziçi Semtinde Dini Hayat ve Kentleşme Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Allport, G. W. (2004). *Birey ve Dini*, (Çev. Bilal Sambur), Elis Yayınları, Ankara.
- Allport, G. W. (2006). *Olmaktan Oluşa* (Çev. Bilal Sambur), Katkı Yay., y.y.

- Allport G. W., Ross, J.M. (1967). 'Personal Religious Orientation and Prejudice', *Journal of Personality and Social Psychology*, 5(4), pp.432-443.
- Allport W. G. (1968). *The Person in Psychology: Selected Essays*, Boston.
- Alper, H. (2002). *İmanın Psikolojik Yapısı*, Rağbet Yay., İstanbul.
- Altıntaş, H. (1991). *Tasavvuf Tarihi*, AÜ. Basımevi, 2.bsk., Ankara.
- Altun, R. (2015). Üniversite Öğrencilerinde Narsizm ve Dindarlık İlişkisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış doktora tezi), Samsun.
- Altun, V. K. (2018). 'İlahiyat Fakültesi ve Diğer Fakülte Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Ahlakî Yargı Düzeylerinin İncelenmesi', İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Apak, F. (2019). 'Toplumsallaşma Sürecinde Kadın Dindarlığını Etkileyen Faktörler (Malatya Örneği)' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Apaydın, Halil, (2013). *Ailesi Yanında ve Parçalanmış Ailede Yaşayan Ergenlerde Benlik ve Din İlişkisi*, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş.
- Apaydın, Y., Ayar, H., Gümüş, A. (2015). *Çocukların Dinî Gelişiminde Ebeveynlerin Rolü: Beklentiler ve Zorlanma Alanları*, İlke Yay., İstanbul.
- Argyle, M. & Beit-Hallahmi, B. (1975). *The Social Psychology of Religion*, London and Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Argyle, M. Beit-Hallahmi, B. (1992). 'Yaş ve Din', (Çev. Abdurrahman Kurt), *UÜİFD*, 4(4), ss.319-331.
- Arkan, A. (2015). *İbn Rüşd Psikolojisi*, İz Yay., 2.bsk., İstanbul.
- Armfield, G.G. & Holbert, R. L. (2003). 'The Relationship Between Religiosity and Internet Use', *Jornal of Media and Religion*, 2(3), pp.129-144.
- Armaner, N. (1980). *Din Psikolojisine Giriş I*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Arslan, M., (2002). 'Dinsel Boyutluluğun Sosyolojik Bağlamı: Faktör Analitik Bir Çalışma', *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2(4), ss.161-186.
- Arslan, M. (2002). 'Dinsel Boyutluluğun Sosyolojik Bağlamı: Faktör Analitik Bir Çalışma', *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi II*, 4, ss.161-186.
- Aslan, D. & Özgün, Özkan, (2009). 'Sosyal öğrenme Kuramı', Eğitim Psikolojisi (içinde), (Ed. Aral, Neriman, Duman, Tayyip), Kriter Yay., İstanbul.
- Atalay, B. (1979). *Köy Gençliği Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Atatürk Üniversitesi Yay., Erzurum.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., Hoeksema, S. N. (2010). *Psikolojiye Giriş*, (Çev. Yavuz Alogan), 6.bsk., Arkadaş Yay., Ankara.
- Ay, M. F. (2021). 'Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi, Dindarlık, Ahlakî Olgunluk ve Saldırganlık Arasındaki İlişkiler', *Milli Eğitim*, 50(232), ss.313-334.
- Aybek, E. C., Çavdar, D., Mutlu, T. & Özabacı, N. (2015). 'University Students' Moral Judgment and Emotional Intelligence Level: A model Testing', *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 191, pp. 2740 – 2746.
- Aydemir, A. & Kaya, M. (2021). 'Öğretmen Adaylarının Ahlakî Olgunluk Düzeyleri İle Eğitim İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *OMÜİFD*, 50, ss. 679-711.
- Aydın, C. (2019). 'Dindarlık ile Bilinçli Farkındalık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *OMUIFD*, 47, ss. 241-269.
- Aydın, M. Z. (2005). *Ailede Çocuğun Ahlak Eğitimi*, DEM Yay., İstanbul.

- Aydın, M. Z. (2003). 'Ailede Ahlak Eğitimi,' *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(2), ss.125-158.
- Aydın, A. R. (1995). *Dini İnkârın Psiko-Sosyal Nedenleri*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Samsun.
- Aydın, M. (1991). *Tanrı Ahlak İlişkisi*, TDV Yay., Ankara.
- Aydın, M. (1992). *Din Felsefesi*, 3.bsk., Selçuk Yay., Ankara.
- Ayhan, H., Hökelekli, H., Memedoğlu, Y., Öcal, M. & Ekşi, H., (2004). *Din ve Ahlak Eğitim ve Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, DEM Yay., İstanbul.
- Ayten, A. & Tura, H. (2017). Affetme ve Dindarlık Hayat Memnuniyetini Nasıl Destekler? *İslami İllimler Dergisi* 12(3), 27-54.
- Ayten, A. (2010). *Din ve Psikoloji*, İz Yay., İstanbul.
- Ayten, A. (2010). *Empati ve Din*, İz yay., İstanbul.
- Ayten, A. (2004). 'Kendini Gerçekleştirme ve Dindarlık İlişkisi', (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Apaydın, Y., Ayar, H., Gümüş, A. (2015). *Çocukların Dini Gelişiminde Ebeveynlerin Rolü: Beklentiler ve Zorlanma Alanları*, İlke Yay., İstanbul.
- Bahadır, A. (2013). 'Dindarlığı Etkileyen Faktörler', (Ed. Hayati Hökelekli), *Din Psikolojisi* (içinde), AÜAÖF Yay., 4.bsk., Eskişehir, ss.94-118.
- Bahadır, A. (2010). *Jung ve Din*, İz yayıncılık, 2.bsk., İstanbul.
- Baer, J. S. (2002). 'Student Factors: Understanding Individual Variation in College Drinking,' *Journal of Studies on Alcohol (Supplement)*, 14, 40-53. ([www.collegedrinkingsprevention.gov/ media/ journal/040_090.pdf](http://www.collegedrinkingsprevention.gov/media/journal/040_090.pdf)).
- Bakioğlu, F., Şahin, R. (2014). 'Kültürlerarası Tolerans ile Ahlakî Olgunluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi,' *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), ss.108-116.
- Balci Arvas, F. (2018). 'Kişisel Değerler ve Dindarlık İlişkisi Üzerine Bir İnceleme,' *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(5), ss.40-63.
- Ball, J., Armistead, L., Austin, B. J. (2003). The Relationship Between Religiosity and Adjustment Among African-American, Female, Urban Adolescents, *Journal of Adolescence*, 26, 431-446.
- Başkurt, İ. (2002). 'Din ve Ahlak Eğitiminde Yeni Arayışlar ve Bakış Açıları,' *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6, ss.69-100.
- Batson, D.C. & Ventis, L.W. (1982). *The Religious Experience: A Social Psychological Perspective*, Oxford University Presses, Oxford.
- Baynal, F. (2015). 'Yetişkinlerde Dindarlık ve Ruh Sağlığı İlişkisinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi' *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), ss.206-231.
- Bayraktar, G. M. (2019). 'Öğrencilerin Ahlakî Olgunluk Düzeyleri ve DKAB Dersine Yönelik Tutumları (Rize İli Örneği)', (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Bayyigit, M. (1989). *Üniversite Gençliğinin Dini İnanç, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), UÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Bayram, A. (2015). 'Büyük Britanya'daki İslamî Akımlar,' *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi (İMAD)*, 1(3), ss.390-415.
- Beit-Hallahmi, B. (1989). *Prolegomena to The Psychological Study of Religion*, Associated University Presses, London – Toronto.

- Beit-Hallahmi, B. & Argyle, M. (1997). *The Psychology of Religious Behaviour, Belief and Experience*, London: Routledge.
- Bener, M. (2011). *Dindarlık - Eş Seçimi İlişkisi (SDÜ Örneği)*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Bilgin, B. T. (2017). *Ahlaki Olgunluğun Yordanmasında Kişilik Özelliklerinin ve Bazı Değişkenlerin Etkisinin İncelenmesi*, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep.
- Björkqvist, K. & Holm, N. G. (1986). 'Parental Influence On Religiosity', Presented at the Annual Meeting of the Society Study On Religion in Washington, DC, November 13-16, Revision For This Volume, 1995, pp.79-88.
- Bloodgood, J. M., Turnley, W. H., Mudrack, P. (2008). The Influence of Ethics Instruction, Religiosity, and Intelligence on Cheating Behavior. *Journal of Business Ethics*, 82, 557-571.
- Bonnidell, C. (2000). 'Adolescent Moral Development and Sexuality', (Çev. Turgay Gündüz), *UÜİFD*, 9(9), 2000, ss.1-39.
- Boss, J. A. (1994). 'The effect of Community Service Work on the Moral Development of College Ethics Students,' *Journal of Moral Education*, 23(2), p183-198.
- Bozkurt, V. (2000). *Yeni Çalışma Etiği*, Alesta Yay., Bursa.
- Brown, L.B. (1988). *The Psychology of Religion: An Introduction*, SPCK, London.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yay., Ankara.
- Bulut, İ. (2014). 'İDKAB Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik ve Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Üzerine Kelam Dersinin Etkisi,' *Kelam Araştırmaları Dergisi*, 12 (2), ss. 55-100.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 13.bsk., Pegem Akademi Yay., Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 16. Bsk, Pegem Akademi Yay., Ankara.
- Canatan, K. (1995). *Avrupa'da Müslüman Azınlıklar*, İnsan Yay., İstanbul.
- Carmichael, F. & Ward, R. (2001). 'Male Unemployment and Crime in England and Wales,' *Economics Letters*. 73(1), pp.111-115.
- Cebeci, S.(2011). *Dini İletişim*, İz Yay., 2.bsk., İstanbul.
- Certel, H. (2010/1). 'Dini Yaşantıda Kalite Sorunu,' *SDÜİFD*, 24, ss. 33-59.
- Cesur, S. (1997). *The Relationship Between Cognitive and Moral Development*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul ss.28-45.
- Cesur, S., Topçu, M. S. (2010). 'Değerlerin Belirlenmesi Testinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması ve Yaş, Eğitim, Cinsiyet ve Ebeveyn Eğitiminin Ahlaki Gelişim ile İlişkisi,' *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 10 (3), ss. 1657-1696.
- Cesur, S., Özkan Küyel, N. (2009). 'Ebeveyn Tutumları ve Gençlerin Ahlaki Muhakeme Yönelimleri,' *Psikoloji Çalışmaları*, 29, ss.65-91.
- Ceviz, F. H. (2009). 'Orta Yaş ve Yaşlılıkta Dindarlık, Mistik Tecrübe ve Benlik Saygısı', Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ceylan, Y. (2010). *Lise Öğrencilerinin Din Algısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya

- Chatters, L. M., Levin, J. S., & Taylor, R. J. (1992). 'Antecedents and Dimensions of Religious Involvement Among Older Black Adults,' *Journal of Gerontology: Social Sciences*, 47, pp.269-278.
- Chaterji, P., (1795). 'Jung's Approach to the Religion,' *Samicsa*, 29(3), pp.85-90.
- Cherry, C., Betty, A. B. & Amanda P. (2004). *Religion on Campus*, North Carolina, London, University of North Carolina Press.
- Ciarrochi, J. & Heaven, P. C. L. (2012). Religious Values and the Development of Trait Hope and Self-Esteem in Adolescents. *Journal for the Scientific Study of Religion* 51(4), pp.676-688.
- Cirhinlioğlu, Z., Ok, Ü., Cirhinlioğlu, F. G. (2013). *Dindarlık, Ruh Sağlığı ve Modernite*, Nobel Yay., Ankara.
- Clark, W. H. (1977). 'Ergenlik ve Gençlik Çağında Din' (II), (Çev. M. Dağ), *Eğitim Hareketleri Dergisi*, 22 (258-259), Ankara, ss.3-9.
- Cloud, D., Newman, S. & Jody L. (2008). Sex and Gender Differences in Religiousness and Spirituality. *Journal of Psychology and Theology*, 36 (1), 42-52.
- Clouse, B. (2000). 'Adolescent Moral Development and Sexuality,' (Çev. Turgay Gündüz), *UÜİFD*, 9(9), 2000, ss.1-39.
- Colby, A., Kohlberg, L., Gibbs, J., Lieberman, M., Fischer, K., & Saltzstein, H. D. (1983). 'A Longitudinal Study of Moral Judgment,' *Monographs of The Society For Research in Child Development*, 1-124.
- Colby, A., & Kohlberg, L. (1987). *The Measurement of Moral Judgment, Vol. I: Theoretical Foundations and Research Validation*, Cambridge University Press, New York.
- Conklin, G. (1984). 'Biyolojist Gözüyle Din', (Derleyen:M. Rahmi Balaban), *İlim-Ahlak-İman* (içinde), DİB Yay., 7.bsk, Ankara.
- Cornwall, M. (1989). 'Faith Development of Men and Women over the Life Span,' in *Aging and the Family*, edited by S. Bahr and E. Peterson. Lexington, Mass: Lexington Books, pp.115-139.
- Conrad, C., Berg, B. A. & Porterfield, A. (2004). *Religion on Campus*, University of North Carolina Press, London.
- Coşkun, M. K., (2011). 'Din Kültürü Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: İlahiyat-Eğitim DKAB Karşılaştırması', *EKEV Akademi Dergisi*, 15(48), ss.269-279.
- Coştu, Y. (2011). *Toplumsallaşma ve Dindarlık (Samsun Örneği)*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Coştu, Y. (2009). 'Toplumsallaşma Sürecinde Dindarlığı Etkileyen Faktörler (Samsun Örneği)' (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Coştu, Y. (2009). 'Londra'da Türklere Ait Dinî Organizasyonlar', *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(16), ss.77-100.
- Çağlayan, A. (2013). *Ahlak Pusulası*, 2.Bsk., DEM yay., İstanbul.
- Çağrııcı, M. (2012). *İslam Düşüncesinde Ahlak*, DEM Yay., İstanbul.
- Çarkoğlu, A. & Toprak, B. (2006). *Türkiye'de Din Toplum ve Siyaset*, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Çapar, B. (2008). 'Farklı Ortaöğretim Öğrencilerinde Dindarlık ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkini İncelenmesi' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Çekin, A. (2014). 'Kur'an Kurslarına Giden Kadınların Dindarlık Algıları: Normatif ve Popüler Dindarlık Üzerine Nicel Bir Araştırma', *EKEV Akademi Dergisi*, 18(58), ss.523-536.
- Çekin, A. (2013). 'Öğretmen Adaylarının Ahlaki Olgunluk Düzeyleri', *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), ss. 1035-1048.
- Çelik, C. (2002). *Şehirleşme ve Din*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Çeliköz, N., Seçer, Z. Durak, T. (2008). 'Suç İşleyen Ve İşlemeyen Çocukların Düşünme Becerileri ve Ahlaki Yargılarının İncelenmesi,' *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, ss.335 -350.
- Çetin, Ü. F. (2010). 'Ortaöğretim Düzeyi Gençlerde Dindarlık-Empati İlişkisi (Isparta Örneği)' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), SDÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Çiftçi Arıdağ, N., Yüksel, A. (2010). 'Üniversite Öğrencilerinin Ahlaki Yargı Yetenekleri ile Empati Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice* 10 (2), ss.683-727.
- Çiftçi, M. (2008). 'Disiplin Cezası Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Ahlaki Yargı Yetenekleri Bilişsel Çarpıtmaları ve Empatik Becerilerinin Karşılaştırılması' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çiftçi, N. (2001a). 'Almanya ve Türkiye'deki Türk Lise Öğrencilerinin Ahlaki Yargı Yeteneklerinin Karşılaştırılması,' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiftçi, N. (2001b). Ahlaki Yargı Testi MUT'un Teorisi ve Türkçe Versiyonunun Geçerliliği, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1(2), Aralık, 295-321.
- Çileli, M. (1981). '14-18 Yaşları Arasındaki Öğrencilerde Ahlakî Yargının Zihinsel Gelişim Psikolojisi Yaklaşımı İle Değerlendirilmesi,' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Çileli, M. (1986). *Ahlak Psikolojisi ve Eğitimi*, V Yayınları, Ankara.
- Çimen, İ. T. (2007). 'İlköğretim Okullarındaki DKAB Dersi Öğretim Programında Ahlak Öğretimi,' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çitemel, N. (2010). 'Lisansüstü Öğrencilerin Ahlaki Yargı Yetenekleri İle Psikolojik Beirtirleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Çınar, A. (2018). *Sosyal Hizmetler ve Manevi Destek*, Sentez Yay., Ankara.
- Çınar, A. (2017). *Avrupalı Müslüman Türkler'de Kimlik*, Sentez Yay., Ankara.
- Çınar, A. (2013). *Değerler Felsefesi ve Psikolojisi*, Emin Yay., Bursa.
- Çubukcuoğlu, M. E., Haşiloğlu, S. B. (2012). 'Dindarlık Olgusunun Satın Alma Davranışı Faktörleri Üzerindeki Etkisi', *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), ss.1-18.
- Dağ, A. (2018). 'Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Disiplin Cezası Uygulamaları: Sakarya Liselerinde Nitel bir Araştırma', *Turkish Studies Social Sciences*,13(10), ss.169-191.
- Deconchy, J-P. (1973). 'Boys' and Girls' Choices for a Religious Group,' in *Psychology and Religion*, edited by L. B. Brown. Hammondswordh: Penguin, pp.284-300.
- Dein, S. (2006). Religion, Sprituality and Depression: İmplications for Research and Treatment', *Primary Care and Community Psychiatry*, 11(2),

- Demirci, E. (2014). *Ahlaki Olgunluk ve Dindarlık Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- DfE strategy 2015-2020, 2016/ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/508421/DfE-strategy-narrative.pdf.
- *Din Monitörü 2008 Almanya'daki Müslümanlarda Dindarlık*, (2007). Bertelsmann Vakfı Yay., Gütersloh Verlagshaus.
- DİB *Türkiye'de Dinî Hayat Araştırması*, (2014). DİB Yayınları, Ankara.
- Donenberg, G. R. & Hoffman, L. W. (1988). 'Gender Differences in Moral Development', *Sex Roles*, 18(11-12), pp.701-717.
- Dowling, C. (1983). *Dişilik Kompleksi*, (Çev. Sevin Okyay), Kelebek Yayınları, İstanbul.
- Dağcı, A. (2014). *Pozitif Psikoloji Bağlamında Umudun Dindarlıkla İlişkisi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dawson, T. L. (2002). 'New Tools, New Insights: Kohlberg's Moral Judgement Stages Revisited', *International Journal of Behavioral Development*, 26 (2), pp. 154-166.
- Dyer, W. J., Hardy, S. A. & Goodman, M. (2020). 'Religiosity from Age 12 to 20: Stability, Change, and Bidirectional Effects of Attendance, Prayer, and Salience', *The International Journal for the Psychology of Religion*, pp.1-19, <https://doi.org/10.1080/10508619.2020.1834745>
- Durmuş, A., Durmuş, H. I., Ekinci Demir, D., Aslan, İ., Kandemir, A., Karatekin, N., Karataş, V. (2014). *Dinim İslam Temel Bilgiler*, (Ed. Muhammet Emin Özafşar), DİB Yay., Ankara.
- Ebû Bekir Râzî, (2008). *Ruh Sağlığı (et-Tıbbu'r-Rûhânî)*, (Çev. Hüseyin Karaman), İz yay., 2.bks., İstanbul.
- Efe, M. (1999). *Televizyon Yayınlarının Türk Toplumunu Üzerindeki Etkisi*, Mete Yay., Ankara.
- Efek, E., Sivrikaya, Ö., Sadık, R. (2018). 'Spor Bilimleri Alanında Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Ahlak Gelişim Düzeyleriyle Spor Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(29), pp:3895-3903.
- Eflatun, (1980). *Devlet*, (Çev: Sabahattin Eyüboğlu ve M. Ali Cimcoz), Remzi Kitabevi, ss. 201-203.
- Eger, R. J., McDonald, B. D., Wilsker, A. L. (2015). Religious Attitudes and Charitable Donations, *Journal of Applied Business and Economics*, 17(2), 52-65.
- Ekmekçi, S. (2016). 'Benlik Saygısı ve Dindarlık İlişkisi: Denizli İli Örneği' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Ekşi, H. & Yaman, E. (2010). *Çocuk ve Ergende Şiddet*, Kaknüs Yay., İstanbul.
- Ekşi, H., Demirci, İ., Yıldız, C., Ekşi, F. (2015). 'Almanya'da Yaşayan Türk Göçmenlerin Aile Değerleri', *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13 (29), ss. 41-82).
- Ekşi, H. (2002). 'Din Eğitimi, Gençlik ve Kişilik', H. Hökelekli (Edt.), *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi* (içinde), Ankara Okulu Yayınları, Ankara, ss. 153-182.
- el-Kindî, Y. İ. (2012). *Üzüntüden Kurtulma Yolları*, (Çev. Mustafa Çağrırcı), TDV Yay., Ankara.
- el-Muhâsibî, H. (2017). *Riya ve Korunma Yolları* (Çev. Ali Yücer), Karınca & Polen Yay., İstanbul.

- Emre, Y. & Yapıcı, A. (2015). ‘Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşlarının Değer Yönelimleri,’ Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 10/2 , p. 329-350.
- Emre, Y. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Mizah Anlayışı ve Dindarlık: Çukurova Üniversitesi Örneği*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Engin, R. (2004). *Tarsus'ta Dini Hayat*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans), AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojik Ölçme ve Ölçek Geliştirme-I*, Pegem Akademi Yay., Ankara.
- Erdem, H. (2006). *Son Devir Osmanlı Düşüncesinde Ahlak*, DEM Yay., İstanbul.
- Erdemoğlu, M. (2011). ‘Görsel Medyadaki Şiddetin Ortaöğrenim Gençliği Üzerindeki Etkisi’ (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erikson, H. E. (1984). *İnsanın Sekiz Çağı*, (Çev. T.B. Üstün, V. Şar), Birey ve Toplum Yay., Ankara.
- Erich, G. & Matthias, O. (2012). ‘Religiosity As A Determinant of Happiness,’ Research Papers in Economics, No. 6/12, Hamburg and Trier, 2012, pp.1-33.(<http://hdl.handle.net/10419/88644>)
- Erdoğan, E. (2014). ‘Tanrı Algısı, Dinî Yönelim Biçimleri ve Dindarlığın Psikolojik Dayanıklılıkla İlişkisi’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi), AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdil, K. (1991). *Aile Okulu*, TDV Yay., Ankara.
- Erşahin, S. (2012). *İngiltere’de Din, Diyanet Hizmetleri Hakkında*, İngiltere Türk Diyanet Vakfı Yay., Londra.
- Fârâbî, E. N. M. (2010). *İdeal Devlet (el-Medinetü’l-Fâdila)* (Çev. Prof. Dr.Ahmet Arslan), Divan Kitap, İstanbul.
- Farabi (1995). *el-Medinetü’l-Fadila*, (Tahkik ve şerh, Ali Bu Mulhım), Dar ve Mek-tebetü’l-Hilal, Beyrut.
- Feltey, K. M. & Poloma, M. M. (1991). ‘From Sex Differences to Gender Role Beliefs: Exploring Effects on Six Dimension of Religiosity,’ *Sex Roles*, 25 (3/4), pp.181-193.
- Fırat, E. (1977). *Üniversite öğrencilerinde Allah inancı ve din duygusu*. (Yayınlanmamış doktora tez), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fiori, K. L., Brown, E. E., Cortina, K. S., Antonucci, T. C. (2006). ‘Locus of Control As A Mediator of the Relationship Between Religiosity and Life Satisfaction: Age, Race, and Gender Differences,’ *Mental Health, Religion & Culture*, 9(3), pp. 239–263.
- Francis, L. J. (2000). ‘Who Reads the Bible? A Study Among 13-15 Year Olds,’ *British Journal of Religious Education*, 22(3), pp.165-172.
- Francis, L. J. (1979). ‘Measurement Reapplied: Research into the Child’s Attitude Towards Religion,’ *British Journal of Religious Education*, 1(2), pp. 45-51.
- Francis, L. J. (1984). ‘Attitude Towards Religion: Definition, Measurement and Evaluation,’ *British Journal of Educational Studies*, 32(1), pp. 45-50.
- Frankl, V. E. (1995). *İnsanın Anlam Arayışı* (Çev. Selçuk Budak), Öteki Yay., 4.bsk., Ankara.
- Freeman, W. J. (2007). ‘Moral Maturity and the Knowledge Management Firm’, Doctoral Dissertation, Nova Southeastern University, p.98, 108.

- Freedman, J.L., Sears, D.O., Carlsmith, J.M., (1998).*Sosyal Psikoloji*, (Çev.Ali Dönmez), İmge Kitabevi, 3.bsk., Ankara.
- Freese, J. (2004). 'Risk Preferences and Gender Differences in Religiousness: Evidence from the World Values Survey', *Review of Religious Research*, 46, 88-91.
- Fry, P. S. (1975). Moral Judgment and Parental Identification Among Children', *Journal of Clinical Psychology*, 31(3), pp.476-483.
- Freeman, W. J. (2007). 'Moral Maturity and the Knowledge Management Firm', Doctoral Dissertation, Nova Southeastern University.
- Freud, S. (trhsz).*Totem ve Tabu* (Çev. Aslı Gülümser), Seçkin Yay., Ankara.
- Fromm, E. (1995). *Erdem ve Mutluluk* (Çev. Ayda Yörükân), Türkiye İş Bankası Kültür Yay., 3. bsk., y.y.
- Fromm, E. (1993).*Psikanaliz ve Din*, (Çev. Aydın Arıtan), Arıtan Yay., İstanbul.
- Geçtan, E. (1990). *Psikanaliz ve Sonrası*, Remzi Kitabevi, 4.bsk., İstanbul.
- Genç, S. Z., Güler, F. (2010). 'İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme Profili (Çanakale İli Örneği)', *Milli Eğitim (National Education)*, 188 (39), ss.230-250.
- Gielen, U. P. (1996). 'Moral Reasoning in Cross-Cultural Perspective: A Review of Kohlbergian Research. *World Psychology*, 2, 1996, pp.313-333.
- Gibson, D. R. (1990). 'Relationship of Socioeconomic Status to Logical and Socio-moral Judgment of Middle-aged Men', *Psychology and Aging*, 5(4), 510-513.
- Glock, C. Y.,(1998). 'Dindarlığın Boyutları Üzerine', *Din Sosyolojisi (içinde)*, (Der. Yasin Aktay, M.E. Köktaş), 2.bsk., Vadi Yay., Ankara, ss.252-274
- Gordon, T. (1997). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, Çev: E. Aksay, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Göcen, G. (2006). "Dini İnanç ve İbadetin Kendini Gerçekleştirme İle İlişkisi" (Ed.: H. Hökekleli) *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi (içinde)*, 2.bs., Dem Yay., İstanbul, s.559-612.
- Gökbunar, A. R., Selim, S. & Yanıkkaya, H. (2007). 'Türkiye'de Vergi Ahlakını Belirleyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma', *Ekonomik Yaklaşım*, 18(63), ss.69-94.
- Göle, N. (2010). *İç İçte Girişler, İslam ve Avrupa*, (Çev. Ali Berktaş), Metis Yay., 2.bsk., İstanbul.
- Göle, N. (2000). 'Modernist Kamusal Alan ve İslâmî Ahlak', *İslam'ın Yeni Kamusal Yüzleri (içinde)*, Metis Yay., İstanbul.
- Göle, N. (2005).*Gündelik Yaşamda Avrupalı Türkler*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Gölcük, S. (2010). 'İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Düzeyi ile Ahlak Gelişimi Arasındaki İlişkiler' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Grene, M. (2005).Reducing Violence and Agression in Schools, *Trauma Violence Abuse*, 6, pp. 136-253.
- Gruber, A. (1979). 'Ergenlik Çağı Gençlerinde Dini Gelişme'. (Çev.Hayati Hökekleli), *Hareket Dergisi*, Ankara.
- Güler, İ. (2010).*İman Ahlak İlişkisi*, Ankara okulu Yay., Ankara.
- Güllü, İ. (2010). 'Gecekondulaşma, Gençlik ve Dindarlık (Kayseri Argımcık Örneği)' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Gültekin, F. (2011a). 'Psikoloji, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Ahlaki Yargı Yeteneklerinin İncelenmesi', *International Online Journal Of Educational Sciences*, 3(1), pp.220-244.
- Gültekin, F. (2011b). 'Psikoloji, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Sosyal Hizmet Öğrencilerinde Üniversite Eğitiminin Ahlaki Yargı Yeteneğine Etkisi' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), AÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, Esra, (2015). 'Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Ahlaki Gelişim Düzeyi İle Cinsiyet Rollerinin İncelenmesi' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum,
- Günay, Ü. (1987). 'Modern Sanayi Topluluklarında Din II', *EÜİFD*, 3-4, ss. 29-58.
- Günay, Ü. (1999). *Erzurum ve Çevre Köylerinde Dinî Hayat*, Erzurum Kitaplığı, İstanbul.
- Güneş, A. (2018). Medyanın Olumsuz Din Algısına Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(1), 203-216.
- Güngör, E. (1998). *Ahlâk Psikolojisi ve Sosyal Ahlak*, Ötüken Yay., İstanbul.
- Güngör, E. (2010). *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*, 4.Bsk., Ötüken Yay., İstanbul.
- Güngör, A. (2003). *Gelişim ve Öğrenme*, 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Gürsu, O. (2011). 'Ergenlik Döneminde Psikolojik Sağlık ve Dindarlık İlişkisi', SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış doktora tezi), Konya.
- Gürses, İ. (2010). *Dindarlık ve Kişilik*, Emin Yayınları, Bursa.
- Güvendi, T. (2008). 'Geleneksel Yapının Kırılma Sürecinde Dindarlık' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Haan, N., Langer, J., & Kohlberg, L. (1976). 'Family Patterns of Moral Reasoning', *Child Development*, 47, pp.1204-1206.
- Hamilton, N. F. & Rubin, A. M. (1992). 'The Influence of Religiosity on Television Viewing', *Journalism Quarterly*, 69(3), pp. 667-678.
- Harris, R. J. & Medcalfe, S. (2015). 'Religious Participation and Economic Recessions', *Journal of Economics and Economic Education Research*, 16 (1), pp.55-59.
- Hauser, M., Cushman, F., Young, L., Kang-Xingjin, R., Mikhail, J. (2007). 'A Dissociation Between Moral Judgements and Justifications', *Mind & Language*, 22(1), Blackwell Publishing, San Francisco, pp.1-3
- Hay, D. (1990). *Religious Experience Today*. Mowbray, London.
- Hayes, E. D., Hambricht, J. E. (1984). 'Moral Judgment Among Black Adolescents White Adolescents from Different Socio-economic Levels', *The Journal of Negro Education*, 53 (4), pp.418-423.
- Hayta, A.(1993). *Psiko-Sosyal Uyum ve Dini Pratikler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), UÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Hayta, A.(2002). 'İbadetler ve Ruh Sağlığı'. (Ed.:H. Hökelekli). *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi (içinde)*, Ankara Okulu Yay., Ankara, s.117-152.
- Hill, P.C., Pargament, K.I., Hood. R.W., McCollough, M.E., Swyres, J.P., Larson, D.B., vd. (2000). 'Conceptualizing Religion and Spirituality : Points of Commonality , Points of Departure?' *Journal for the Theory of Social Behavior*, 30, pp.51-77.
- Hıdır, Ö. (2012). *Avrupa'da Müslüman Olmak*, Hayat Yay., İstanbul.

- Hoffman, S. (1977). 'Intelligence and the Development of Moral Judgment in Children,' *The Journal of Genetic Psychology*, 130(1), pp.27-34. - Holland, M. F. (1976). Effects of Moral Maturity and Essay Structure on Moral Persuasion, *Journal of Personality*, 44(3), Backwell Publishing, San Francisco, pp.452-460.
- Holstein, C. B. (1976). Irreversible, Stepwise Sequence in the Development of Moral Judgment: a Longitudinal Study of Males and Females, *Child Development*, 47, pp.51-61
- Hökelekli, H. (1991). 'Ölümlle İlgili Tutum ve Dini Davranış,' *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara, 5 (2), s.83-91).
- Hökelekli, H. (1985). "Gençlik ve Din İhtiyacı", *Milli Kültür Dergisi*, 50, ss.87-89.
- Hökelekli, H. (1986). 'Ergenlik Çağı Davranışlarına Din Eğitiminin Etkisi,' *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi I*, ss.35-51.
- Hökelekli, H. (2002). 'Gençlik ve Din,' *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi* (içinde), (Ed.H. Hökelekli), Ankara Okulu Yay., Ankara, ss.11-29.
- Hökelekli, H. (1993). *Din Psikolojisi*, TDV Yay., Ankara.
- Hökelekli, H. (1988). 'Ergenlik Döneminde Dini Şüpheler,' *Din Öğretimi Dergisi*, Ankara, 14, ss.73-83.
- Hökelekli, H., (2009). *Çocuk, Genç, Aile Psikolojisi ve Din*, DEM Yay., İstanbul.
- Hökelekli, H. (2013). 'Din, Dindarlık ve Boyutları,' *Din Psikolojisi* (içinde), (Ed. Hayati Hökelekli), AÜ.Yay., 4.bsk., Eskişehir.
- Hunter, J.D. (1983). *American Evangelicalism: Conservative Religion and the Quandary of Modernity*, New Brunswick, Rutgers University Press, NJ.
- Hunsberger, B. (1985). Religion, Age, Life Satisfaction, and Perceived Sources of Religiousness, *Journal of Gerontology*, 40(5), 1985, pp.615-620, <https://doi.org/10.1093/geronj/40.5.615>
- Hyppolite, A. A. (2003). 'The Influence of Organizational Culture, Ethical Views and Practices in Local Government: A Cognitive Moral Development Study,' Doctoral Dissertation, Nova Southeastern University.
- İbn Haldun, (1991). *Mukaddime* (Haz. Süleyman Uludağ), C.II, Dergah Yay., 2.bsk., İstanbul.
- İbn Haldun, (1982). *Mukaddime*, (Haz. Süleyman Uludağ), C. I, Dergah Yay., İstanbul.
- İbn Hazm, (2015). *Ahlak ve Davranış Tarzları, Nefislerdeki Ahlakî Hastalıkların Tedavisi* (Çev. Mustafa Çağrıncı), Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 2.bsk, Ankara.
- İbn Manzur, (1956). *Lisânu'l Arab*, C.X, Beyrut.
- İbn Arabî, (2013). *Nefsini Bilen Rabini Bilir*, (Terc.M..Es'ad Erbilî, Haz.Ercan Alkan), Hayykitap, 3.bsk., İstanbul.
- İbn Miskeveyh, (2013). *Ahlak Eğitimi* (Çev.Abdülkadir Şener, Cihat Tunç, İsmet Kayaoğlu), Büyüyenay Yay., 2.bsk., İstanbul.
- İmam Gazzali, (1993). *İhyâ-i Ulûmîd-Din*, (Trc. Ali Arslan), Arslan Yay,C.4, İstanbul.
- İmamoglu, O. (1999). 'Some Correlates of Religiosity Among Turkish Adults and Elderly Within A Cross-Cultural Perspective', *Religion, Belief, and Spirituality in Late Life*, (Eds.) L. Eugene Thomas-Susan A. Eisenhander, Springer Pub., New York.
- İnci, B. (2021). 'Nankörlük Psikolojisi ve Dindarlık', (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), ÇOMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- İşler, S. (2015). 'Hükümlü ve Tutukluların Sahip Oldukları Değerlerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi,' *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), ss.471-494.

- İzutsu, T. (1997). *Kur'anda Dinî ve Ahlakî Kavramlar*, 3.Bsk., Pınar Yay., İstanbul.
- Jan Stams, G., Brugman, D., Deković, M., Van Rosmalen, L., Van Der Laan, P., Gibbs, J. C. (2006). 'The Moral Judgment of Juvenile Delinquents: A Meta-Analysis,' *J Abnorm Child Psychol*, 34, pp.697-713.
- Jonhson, B.R., Tompkins, R.B. & ve Webb, D. (2002). *Objective Hope Assessing The Effectiveness of Faith- Based Organizations : A Review Of The Literature*, Center for Research on Religion and Urban Civil Society (http://www.manhattan-institute.org/pdf/crrucs_objective_hope.df)
- Johnston, L. D., Bachman, J. G., & O'Malley, P. M. (1999). ' *Monitoring the Future: Questionnaire Responses from the Nation's High School Seniors*,' Ann Arbor, MI: Institute for Social Research.
- Johnstone, R. L. (2004). *Religion in Society; A Sociology of Religion*, Pearson Prentice Hall, New Jersey.
- Johnson, T. R. (1995). 'The Significance of Religion for Aging Well,' *American Behavioral Scientist*, 39(2), pp. 186-209.
- John W. (2012). Creswell, *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*, Pearson. Boston.
- Julie J. E., Steffany, J. H. & Joshua B. G. (2013). 'Negative Views of Parents and Struggles with God: An Exploration of Two Mediators,' *Journal of Psychology & Theology* 41(3), pp. 200-212).
- Julie J. E., Steffany, J. H. & Joshua, B. G. (2013). 'Negative Views of Parents and Struggles with God: An Exploration of Two Mediators,' *Journal of Psychology & Theology* 41(3),ss. 200-212).
- Jung, C. G. (1993). *Din ve Psikoloji* (Çev. Cengiz Şişman), İnsan Yay., İstanbul.
- Jung, C. G. (2001). *Anılar, Düşler Düşünceler*, (Çev.İ. Kantemir), Can Yay., İstanbul.
- Jung, C. G. (1997). *Analitik Psikoloji*, (Çev. E. Gürol), Payel Yay., İstanbul.
- Kabaday, A., Aladağ, K. S. (2010). 'Farklı İlköğretim Kurumlarına Devam Eden Öğrencilerin Ahlakî Gelişimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi,' *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), ss.878-798.
- Kabaklı-Çimen, L. & Karaboğa, Y. (2015). 'Yönetici ve Öğretmenlerin Ortaöğretim Okullarındaki Disiplin Sorunlarına İlişkin Görüşleri,' *International Journal of Science Culture and Sport* (IntJSCS), Special Issue 3, s.613-628. Doi: 10.14486/IJSCS327).
- Kahveci, N. G. (2012). 'Genel Liselerde Karşılaşılan Disiplin Sorunlarının Uzamsal İncelenmesi: İstanbul'dan Bir İlçe Örneği,' *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 7(1), ss.64-92.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2004). *Yeni İnsan ve İnsanlar*, Evrim Yay., 10.bsk., İstanbul.
- Kaleci, F. N. (2019). 'Türkiye'de Ergenlerin Dini Gelişimi: Çeşitli Değişkenlerin Etki Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Nicel Bir Araştırma,' *Toplum Bilimleri Dergisi*, 15(30), ss. 51-69).
- Kalgi, M. E. (2021). *Dindarlık ve Kişilik*, İksad Yayınevi, Ankara.
- Karacoşkun, Mustafa Doğan, (2015). 'Modern Psikolojide Dine Yaklaşımlar,' (Ed. M. Doğan Karacoşkun), *Din Psikolojisi* (içinde), Grafiker Yay., 3.bsk., Ankara.
- Karaca, F. (2014). *Yabancılaşma ve Din*, Çamlıca Yay, İstanbul.
- Karaca, F. (2015). *Din Psikolojisi*, 2.bsk., Eser Ofset Matbaacılık, Trabzon.
- Karaca, F. (2000), *Ölüm Psikolojisi*, Beyan Yay., İstanbul.

- Karaca, T. (2018). 'Hemşirelik Öğrencilerinin Ahlakî Duyarlılıklarının İncelenmesi', *HSP*, 5(1), ss.24-30.
- Karadeniz, H. (2006). 'Erzurum'lu İbrahim Hakkı'nın Ahlak Felsefesi', Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- Karakavak Çırak, G. (2006). 'Üniversite Öğrencilerinin Ahlakî Yargı Yetenekleri, Ahlakî Yargı Yetenekleri ile Kendini Gerçekleştirme Düzeylerinin Karşılaştırılması', (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kardeşahin, H., (2007). *Bir Batı Anadolu Kasabasında Dini Hayat-Gördes Örneği*, Birleşik Yayınevi, Ankara.
- Karşlı, N. (2020a). 'Beş Faktörlü Kişilik Yapısı ve Dindarlık', *Dindarlık, Kişilik ve Ruh Sağlığı* (içinde), (Edt. Nevzat Gencer, Muammer Cengil), Çamlıca Yay., İstanbul, ss.37-62.
- Karşlı, N. (2020b). 'Covid 19 Algısı, Sağlık Bilişleri ve Dindarlık', *Dindarlık, Kişilik ve Ruh Sağlığı* (içinde), (Edt. Nevzat Gencer, Muammer Cengil), Çamlıca Yay., İstanbul, ss.285-321.
- Karşlı, N. (2011). 'Öfke Kontrolü ve Dindarlık İlişkisi (Erzurum Örneği)' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kaya, M. (1993). *Bazı Kişisel Değişkenlere Göre Üniversite Öğrencilerinin Ahlakî Yargıları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Samsun.
- Kaya, M. & Aydın, C. (2011). 'Üniversite Öğrencilerinin Dini İnanç İle Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *OMÜİFD*, 30, ss.15-42.
- Kaya, M., Çinemre, S., Taşkın, O. & Yazgan, Ş. (2017). 'Değerlerin Belirlenmesi Testi (DIT) İle Ahlakî Yargı Yeteneği Testi (MUT) Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *OMÜİFD*, 42, ss.99-133.
- Kaya, M. (1998a). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Tasarımları Düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), OMÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun;
- Kaya, M. (1998b). *Din Eğitiminde İletişim ve Dini Tutum*, Etüt Yay., Samsun.
- Kaya, M., (2003). 'Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki', *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14-15, ss.89-115.
- Kaya, M. (2007). 'İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programlarındaki Ahlakî Konuların Ahlak Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi', *OMÜİFD*, 23(23), ss.23-50.
- Kaya, F. Ş. & Uysal, V. (2015). 'Günümüzde Dindarlık ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Algıları Üstüne Bir Araştırma', *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36), ss.646-662).
- Kaya, F. Ş. (2018). 'Üniversite Gençliği'nin Özduyarlık, Değer Yönelimleri ve Dindarlık Eğilimleri (Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Karşılaştırması)', *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* 21(2), ss.144-179.
- Kaye, M. P. & Ward, K. P. (2010). 'Participant Related Differences in High School Athletes' Moral Behavior', *Athletic Insight Journal*, 2 (1) pp. 1-17.
- Kayıklık, H. (2003). *Orta Yaş ve Yaşlılıkta Dinsel Eğilimler*, Baki Kitabevi, Adana.

- Kayıklık, H. (2011). *Din Psikolojisi*, Karahan Kitabevi, Adana.
- Keskin, Y. (2013). 'Ortaöğretim Öğrencilerinin Ahlaki Yargı Yeterlilikleri: Türkiye-Samsun ve İngiltere-Lancashire Karşılaştırılması', *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), ss.217-249.
- Khalek, A. (2011). Religiosity, Subjective Well-Being Self-Esteem, And Anxiety Among Kuwaiti Muslim Adolescents. *Mental Health, Religion & Culture* 14(2), pp.129-140.
- Kılavuz, M. A. (2005). 'Yaşlanma Sürecinin Dinî Gelişime Etkileri', *UÜİFD*, 14(2), s.97-112.
- Kılıç, A. A. (2019). 'Yetişkinlerin Aldıkları Din Eğitim İle Dindarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki: İSMEK Örneği', (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kılıç, R. (1992). *Ahlakın Dini Temeli*, TDV Yay., Ankara.
- Kimter, N. (2002). "Dini İnanç, İbadet ve Duanın Umutsuzlukla İlişkisi Üzerine". (Ed.H. Hökelekli). *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi (içinde)*, Ankara Okulu Yay., Ankara, s.183-208.
- Kimter, N. (2008). *Benlik Saygısı ve Dindarlık İlişkisi* (Bir kısmı yayınlanmamış doktora tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa
- Kimter, N. (2012a). *Benlik Saygısı ve Din*, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Kimter, N. (2017). *Oruç ve Mutluluk*, Emin Yay., 2.bsk., Bursa.
- Kimter, N. (2012b). Ergenlerde Benlik Saygısı ve Öznel Dindarlık Algısının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi*, 9(17), ss.439-468.
- Kimter, N. (2015). 'İlgili- Seven Anne-Baba Tutumları ile Din ve Dindarlık Arasındaki İlişki Üzerine', *Dini Araştırmalar*, 18(46), ss.9-44.
- Kimter, N. (2011). 'Üniversiteli Gençlerde Dindarlık İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma', *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), s.39-60.
- Kimter, N. (2016). 'İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları', (2016). *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*; 8(29), ss.162-202.
- Kimter, N. (2018a). *Benlik Saygısı ve Din*, 2.bsk., Akademisyen Kitabevi, Ankara.
- Kimter, N. (2020). 'Dindarlık ve Ahlaki Olgunluk: Almanyalı Türk Diaspora Gençleri Üzerinde Nicel Bir Araştırma', *Toplum Bilimleri Dergisi*, 14(29), ss.1-36.
- Kimter, N. (2016). 'Namaz ve Ahlaki Olgunluk İlişkisi', *Dini Araştırmalar Dergisi*, 19(50), ss.103-133.
- Kimter, N. (2018b). 'Avrupalı Türk-Müslüman Azınlığa Ait Gençlerde Ahlaki Olgunluk ve Dindarlık: Avusturya Örneği', 3rd Eurasian Conference on Language & Social Science Proceeding Book (Belek / Antalya: <http://www.eclss.org>, June 27-29, 2018, ss. 182-203.
- Kırtepe, S. (2014). 'Televizyon Dizilerinin Toplum Üzerindeki Etkileri, Sosyo-Kültürel Bir Çözümleme (Erzurum Örneği)', (Yayınlanmamış Doktora Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kızılgeçit, M. (2011). 'Yalnızlık, Dindarlık ve Umutsuzluk İlişkisi', AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.

- Kızılgöçer, M. (2016). Dindarlık Üzerine Meta-Analitik Bir Çalışma Doğu Karadeniz Örneği, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), s.1143-1163.
- King, I. (1921). 'Imitation', *A Dictionary of Religion and Ethics*, ed. S. Mathews-G. Smith, USA.
- Kirman, M. A. (2005). *Din ve Sekülerleşme*, Karahan Kitabevi, Adana.
- Kirov, G., Kemp, R., Kirov, K., David, A. (1998). 'Religious Faith After Psychiatric Illness' *Psychopathology*, 31, pp. 234-245.
- Kluver, R. & Cheong, P. H. (2007). 'Technological Modernization, the Internet, and Religion in Singapore', *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(3), pp.1122-1142, <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00366.x>.
- Knox, D., Langehough, S. O., Walters, C., Rowley, M. (1998). Religiosity and Spirituality Among College Students, *College Student Journal*, 32(3), 430-432.
- Koca, A. (2019). 'Çocuğun Din Eğitimi Anne-Babanın Rolü (Ağrı Örneği)', (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Koç, A. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri ile Motivasyonel Dindarlıklarının İncelenmesi*, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Koç, B. (2003). *Ergenlikte Benlik Gelişimi ve Din İlişkisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Koç, M. (2013). Diasporada Dindarlık Ve Umutsuzluk: Fransalı Müslüman-Türk Azınlık Grup Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 39, ss.415-444).
- Koç, M., Çolak, T. S., Kocaman, O., Bayraktar, B. (2009). 'Kohlberg'in Ahlakî Gelişim Kuramına Göre Üniversite Öğretim Elemanları ile Öğrenciler Arasındaki Etkileşimin Ahlakî Düzeyi', *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), ss.757-771.
- Kohlberg, L. (1964). Development of Moral Character and Moral Ideology, (Eds. ML Hoffman and L.W. Hoffman, *Review of Child Development Research* 1.
- Kohlberg, L. (1969). 'Stage and Sequence: The Cognitive Developmental Approach to Socialization', Ed. by D. A. Goslin, *Handbook of Socialization Theory and Research*, Rand McNally, Chicago, pp.347-480.
- Kohlberg, L. (1973). Continuities in Childhood and Adult Moral Development Revisited', P.B. Baltes and K.W. Schaie (eds.), *Life - Span Developmental Psychology: Personality and Socialization*, Academic Press, New York, pp.187-196.
- Kohlberg, L. (1974). 'Education, Moral Development and Faith', *Journal of Moral Education*, 4, ss. 5-16.
- Kohlberg, L. (1976). 'Moral Stages And Moralization: The Cognitive Developmental Approach'. T. Lickona (Ed.). *Moral Development And Behavior: Theory, Research And Social Issues* içinde, Holt, Rinehart & Winston, New York.
- Kohlberg, L. (1984). 'Essays on Moral Development: The Psychology of Moral Development', Vol. 2, San Francisco: Harper & Row.
- Kohlberg, L. (1980). 'Stages of Moral Development As A Basis For Moral Education', B. Munsey (Ed.), *Moral Development, Moral Education, and Kohlberg*, Alabama: Religious Education Press, Birmingham, pp. 15-98.
- Koştaş, M. (1995). 'Üniversite Gençlerinde Dine Bakış', TDV Yay., Ankara.

- Kotarba, A. (1983). 'Perceptions of Death, Belief Systems, and the Process of Coping with Chronic pain,' *Social Science and Medicine*, 17, pp.683-691.
- Koyuncu, A. (2008). 'Okul Öncesi Çocukların Din Eğitiminde Annenin Rolü ve Karşılaştığı Güçlükler' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Rize Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Köftegöl, Ö. (2018). 'Yetişkinlerde Ölüm Kaygısı ve Dindarlık', (Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi, ÇOMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Köktaş, M. E. (1993). *Türkiye'de Dinî Hayat: İzmir Örneği*, İşaret Yayınları, İstanbul.
- Köroğlu, C. Z. (2012). *Tüketim Kültürü ve Din*, Afşar Matbaası, Ankara.
- Köroğlu, C. Z. (2014). 'Tüketim Kültürü ve Din Olgusu Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma', *Toplum Bilimleri Dergisi*, 8(15), s.85-120.
- Köroğlu, M. A. & Köroğlu, C. Z. (2013). 'Etnik Grubun Anatomisi: Diyarbakır Zazalarında Sosyal ve Dinî Hayat (Yazyagmuru ve Çataldut Köyleri Örneği)', *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (3), pp. 333-360.
- Köse, A. (2012). *Neden İslam'ı Seçiyorlar?*, İz Yay., 3.bsk., İstanbul.
- Köse, A. (2005). *Freud ve Din*, İz yayıncılık, 2.bsk., İstanbul.
- Köse, A. & Ayten, A. (2013). *Din Psikolojisi*, Timaş Yay., 3.bsk., İstanbul.
- Kösemihal, N. Ş. (1989). *Sosyoloji Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Köse, A. (2000). 'İman', İslam Ansiklopedisi, TDV yay., C.XXII, İstanbul, ss.214-216.
- Köse, A. (2009). *Avrupa ve İslam*, İz Yay., İstanbul.
- Kötehe, G. (1999). *Religious, Orientation and Personality*' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köylü, M. (2014). *Yetişkinlik Dönemi ve Din Eğitimi*, DEM Yay., 3.bks., İstanbul.
- Köylü, M. (2010). *Dünya Dinlerinde Ahlak*, DEM Yay., İstanbul.
- Köylü, M. (2000). *Yetişkin Din Eğitiminin Teorik Temelleri*, Etüt Yay., Samsun.
- Köylü, M. (2006). *Küresel Ahlak Eğitimi*, DEM Yay., İstanbul.
- Köylü, M. & Oruç, C. (2017). *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Krause, N., Ellison, C. G. & Marcum, J. P. (2002). 'The Effects of Church-Based Emotional Support on Health: Do They Vary by Gender?' *Sociology of Religion*, 63(1), pp. 21-47
- Krebs, D. L., Denton, K. L., Vermeulen, S. C., Carpendale, J. I. & Bush, A. (1991). 'Structural Flexibility of Moral Judgment,' *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(6), pp.1012-1023.
- Kula, M. N. (2001). *Kimlik ve Din*, Ayışığı Yay., İstanbul.
- Kula, M. N. (2005). *Bedensel Engellilik ve Dini Başa Çıkma*, DEM yay., İstanbul.
- Kula, M.N. (2006). 'Gençlik Döneminde Kimlik ve Din'. (Ed.: H. Hökelekli). *Gençlik Din ve Değerler Psikolojisi* (içinde), 2.bsk., DEM Yay., İstanbul, s.31-70.
- Kulaksızoğlu, A. (2013). *Ergenlik Psikolojisi*, 15.Bsk., Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Kum-Lung, C., Teck-Chai, L. (2010). 'Attitude towards Business Ethics: Examining the Influence of Religiosity, Gender and Education Levels', *International Journal of Marketing Studies*, 2(1), pp.225-232.
- Kurt, A. (2009a). 'Dindarlığı Etkileyen Faktörler', *UÜİFD*, 18(2), ss.1-26.
- Kurt, A. (2009b). *İşadamlarında Dindarlık ve Dünyevileşme*, Emin Yay., Bursa.
- Kurt, A. (2012). *Din Sosyolojisi*, Sentez Yay., 4.bsk., İstanbul.

- Kuşat, A. (2012). 'İbadetlerde Niyetin Ahlaki Gelişim Düzeyi ile İlişkisi,' *ÇÜİFD*, 12(2), ss.157-183.
- Kuşat, A. (2006). Ergenlerde Allah tasavvuru. Ü. Günay ve C. Çelik (Edt.), *Dindarlığın Sosyo-psikolojisi* (içinde), Karahan Kitapevi, Adana, ss.113-156.
- Kuşeyri, A. (2016). *Kuşeyri Risâlesi*, (Haz. Süleyman Uludağ), Dergâh Yay., 8.bsk., İstanbul.
- Küng, H. & Kuschel, K.C. (1995). *Evensel Bir Ahlaka Doğru*, (Çev. Nevzat Aşıkoğlu, Cemal Tosun, Recai Doğan), Gün Yayıncılık, Ankara.
- Küçükalp, E. (2004). *Ahlaki Yargı Gelişimi ve Dindarlık Üzerine Bir Çalışma*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa
- Küçükalp, E. (2006). 'Ahlaki Yargı gelişimi ve Dindarlık Arasındaki İlişki', Ed. Hayati Hökelekli, *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi* (içinde), DEM Yay., İstanbul, 468-485.
- Larden, M., Melin, L., Holst, U. & Langstrom, N. (2006). 'Moral Judgement, Cognitive Distortions and Empathy in Incarcerated Delinquent and Community Control Adolescents', *Psychology Crime & Law*, 12 (5), pp.453-462.
- Lechler, Marie & Uwe, Sunde, (2020). 'Aging, Proximity to Death, and Religiosity', *Population and Development Review*, 46(4), pp.735-755.
- Levin, J. S. & Taylor, R. J. (1997). 'Age Differences in Patterns and Correlates of the Frequency of Prayer', *The Gerontological Society of America*, 37 (1), pp.75-88.
- Levin, J. S., Taylor, R. J., & Chatters, L. M. (1994). 'Race and Gender Differences in Religiosity Among Older Adults: Findings from Four National Surveys', *Journal of Gerontology*, 149, pp.137-145.
- Levin, J. S., & Taylor, R. J. (1993). Gender and Age Differences in Religiosity Among Black Americans. *The Gerontologist*, 33(1), 16-23.
- Lichter, D. T. & Carmalt, J. H. (2009). 'Religion and Marital Quality Among Low-income Couples', *Social Science Research*, 38(1), pp.168-187.
- Lind, G. (2000). Moral Regression in Medical Students and Their Learning Environment. *Revista Brasileira de Educacao Médica* 24(3), pp.24-33.
- Loewenthal, K. M., MacLeod, A. K. & Cinnirella, M. (2001). 'Are Women More Religious Than Men? Gender Differences in Religious Activity Among Different Religious Groups in the UK', *Personality and Individual Differences*, 32, pp.133-139.
- Leondari, A. & Gialamas, V. (2009). Religiosity and Psychological Well-being. *International Journal of Psychology*, 44(4), pp.241-248.
- McDonald, A., Beck, R., Allison, S., & Norsworthy, L. (2005). 'Attachment to God and Parents: Testing The Correspondence vs. Compensation Hypotheses' *Journal of Psychology & Christianity*, 24(1), ss.21-28.
- Mardin, Ş. (1999). 'Modern Türk Sosyal bilimleri Üzerine Bazı Düşünceler', (Ed. Sibel Bozdoğan). *Türkiye' de Modernleşme ve Ulusal Kimlik*, Reşat Kasaba Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Maslow, A. H. (1996). *Dinler, Değerler, Doruk Deneyimler*, (Çev. H. Koray Sönmez) Kuraldışı Yay., İstanbul.
- Maslow, A. H. (2001). *İnsan Olmanın Psikolojisi* (Çev. Okhan Gündüz), Kuraldışı Yay., İstanbul.
- Matthews, D. A., McCullough, M.E., Larson, D.B., Koenig, H.G., Swyers, J.P., Milano, M.G.(1998). 'Religious Commitment and Health Status: A Review of the Research and Implications for Family Medicine', *Archives Family Medicine*, 7(2), s.118-124.

- MEB, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). *Resmi Gazete*, Cilt:12, Sayı:14574, https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf (erişim tarihi:01.01.2020)
- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği, 19/01/2007 tarih ve 26408 Sayılı Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/01/20070119-3.htm>, erişim tarihi, 20.09.2020.
- Mehmedoğlu, A. U. (2004). *Kişilik ve Din*, DEM Yay., İstanbul.
- Mehmedoğlu, A. U. (1999). *Dindar Olanlarda ve Dindar Olmayanlarda Kişilik Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma* (İstanbul Örneği), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mehmedoğlu, A. U. (2013). *İnanç Psikolojisine Giriş*, Çamlıca Yay., İstanbul.
- Mehmedoğlu, A. U. (2006). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Yönelimleri ve Dindarlık-Değer İlişkisi (M.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği). *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(30), 133-167.
- Miller, A. S.& Hoffmann, J. P. (1995). Risk and Religion:An Explanation of Gender Differences in Religiosity, *Jornal for the Scientific Study of Religion*, 34(1), pp.63-75.
- Miller, A. J., Worthington, JR., Everett, L., & McDaniel, M. A. (2008). Gender and forgiveness: A meta-analytic review and research agenda. *Journal of Social & Clinical Psychology*, 27, 853-876.
- Modiri, Fateme & Azadarmaki, Taghi, (2013). ‘ Gender and Religiosity,’ *Journal of Applied Sociology*, 51(3), pp. 1-4.
- Moon, Y. (1986). ‘A Review of Cross-Cultural Studies on Moral Judgment Development Using the Defining Issues Test,’ *Behavior Science Research*, 20(1-4), pp.147-177.
- Morgan, C. T. (2011). *Psikolojiye Giriş* (Ed. Sirel Karakaş ve Rükzan Eski), Eğitim Kitabevi, 19.bsk., Konya.
- Muhtaba, B. G., Cavico, F. J., Sungkhawan, J. (2011). ‘Business Ethics of Government Employees and Future Lawyers in Thailand: A Study of Age, Gender, Management Experience, and Education,’ *International Business Research*, 4(1), pp.16-27.
- Muhtaba, B. G. & Afza, T. (2010). ‘Business Ethics Perceptions of Public and Private Sector Respondents in Pakistan,’ *Asian Journal of Business Ethics-Springer*, pp.1-27.
- Mutlu, K. (2007). ‘*Sinop’ta Sosyo-Kültürel ve Dini Hayat (Gürcüler Örneği)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı, Sivas.
- Mutlu, Ş. & Cingöz Karaağaç, Z. (2020). ‘Anadolu İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ile Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki’, *Kalemname* 5(9), ss. 101-118.
- Najam, N. & Batool, S. (2012). ‘Relationship between Perceived Parenting Style, Perceived. Parental Acceptance- Rejection (PAR) and Perception of God among Young Adults,’ *Journal of Behavioural Sciences* 22 (1), pp. 83-99.
- Nardi, P. M. & Tsujimoto, Richard N. (1970). The Relationship of Moral Maturity and Ethical Attitude, *Journal of Personality*, 47(2), pp.365-369.
- Narvaez, D. & Gleason, T. (1995). ‘The Relation of Moral Judgment Development and Educational Experience to Recall of Moral Narratives and Expository Texts,’ *The Journal of Genetic Psychology*, 156(1), pp.1-25.
- Narvaez, D. & Gleason, T. (1995). ‘The Relation of Moral Judgment Development and Educational Experience to Recall of Moral Narratives and Expository Texts,’ *The Journal of Genetic Psychology*, 1995, 156(1), pp.1-25.

- Nguyen, L.D., Mujtaba, B. G., Tran, C. N., Tran, Q. H.M. (2013). 'Sustainable Growth and Ethics: A Study of Business Ethics in Vietnam Between Business Students and Working Adults,' *The South East Asian Journal of Management*, 7(1), pp.41-56.
- Nidich, R., J., Nidich, S.I. & Alexander, C.N. (2005). 'Moral Development and Natural Law,' *Journal of Social Behavior and Personality*, 17 (1), 137-149.
- Nişancı, Z. & Aysan, Ü. (2019). 'Türkiye'de Sosyo-demografik ve Sosyokültürel Göstergelere Göre Dindarlık Seviyeleri,' *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi* 39(2), ss. 303-328.
- Noyun, E. (Edt.), (2003). *Mirable Dictionary*, Mira Yay., İstanbul.
- Nucci, L. P. (1985). 'Children's Conceptions of Morality, Social Convention, and Religious Prescription' (Ed. Carol Gibb Harding), *Moral Dilemmas: Philosophical and Psychological Issues in the Development of Moral Reasoning*, Precedent Publishing, Chicago, pp.137-160.
- Oğuzkan, A. F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara.
- Okumuş, E. (2017). *Din ve Kültür*, Maarif Mektepleri Yay., Ankara.
- Onay, A. (2004). *Dindarlık Etkileşim ve Değişim*, Dem Yayınları, İstanbul.
- Onur, B. (2000). *Gelişim Psikolojisi*, İmge Kitabevi, 5.bsk., Ankara.
- Ozorak, E. W. (1996). 'The Power, but not the Glory: How Women Empower Themselves Through Religion,' *Journal for the Scientific Religion*, 35 (1), pp.17-29.
- Özbaydar, B. (1970). *Din ve Tanrı İnancının Gelişmesi Üzerine Bir Araştırma*, Baha Matbaası, İstanbul.
- Özcan, R. (2006). *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programlarındaki Ahlakî Davranışların Gerçekleşme Düzeylerini Etkileyen Sosyo-kültürel Faktörlerin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Özcan, Z. & Erol, H. K. (2017). 'Üniversite Öğrencilerinin Değer Yönelimleri ve Dindarlık-Değer İlişkisi (Karabük Örneği)', *Journal of History Culture and Art Research*, 6(4), 913-947. doi:http://dx.doi.org/10.7596/ taksad.v6i4.1091.
- Özcan, Z. (2014). 'Cumhuriyet Dönemi Dini Hayat (1938-1950)' (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Özcan, A. (1997). 'İngiltere' *DİB İslam Ansiklopedisi*, C.22, İstanbul, ss.296-299.
- Özdemir, Ö. (2019). 'Ebeveynlere Göre Ailede Çocuğun Din Eğitimi', (2019). *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 47, s. 313-344.
- Özer, Y. (2011). 'Ahlak mı? Etik mi? Modernite mi? Medeniyet mi?,' *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), ss.63-87.
- Özkan, F. (2011). 'Çocuğun Din Eğitiminde Anne-Babanın Etkisi, Diyarbakır Örneği' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Öztürk, Y. (2017). 'Ergenlerde Dindarlık ile Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çarşamba Örneği)' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Paloutzian, R. F. (1996). *Invitation to The Psychology of Religion*, Allyn and Bacon Inc., Boston.
- Pargament, K. I. (1997). *The Psychology of Religion and Coping: Theory, Research, Practice*. Guilford, New York.

- Pargament, K. I., & Hahn, J. (1986). 'God and the Just World: Causal and Coping Attributions to God in Health Situations,' *Journal for the Scientific Study of Religion*, 25, pp.193-207.
- Pargament, K. I. (1997). *The Psychology of Religion and Coping: Theory, Research, Practice*. Guilford, New York.
- Pazarlı, O. (1972). *Din Psikolojisi*, 2.bsk., Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Peker, H. (2017). *Ruh Sağlığı ve Dini İnanç*, Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Peker, H. (1993). *Din Psikolojisi*, Sönmez Matbaa ve Yayınevi, Samsun.
- Peker, H. (2014). *Çocuk Eğitiminde Pozitif Disiplin, Zor Çocuk Yoktur*, Timaş Yay., İstanbul.
- Peek, L. (2005). Becoming Muslims: The Development of a Religious Identity, *Sociology of Religion*, 66(3), 215-242.
- Rees, T. J. (2009). 'Is Personal Insecurity A Cause of Cross-National Differences in the Intensity of Religious Belief?' *Journal of Religion and Society* 11(1), pp.1-24.
- Refik, İ. (1997). *İletişim Çağında Kültürde Dirilmek*, TÖV Yay., İzmir.
- Rest, J. (1979). *Revised Manual for the Defining Issues Test*, Mimeosta Moral Resarch Projests, Minneapolis.
- Rest, J. R., Narvaez, D., Thoma, S. J. & Bebeau, M. J. (1999). 'DIT2: Devising and Testing a Revised Instrument of Moral Judgment,' *Journal of Educational Psychology*, 91(4), pp.644-659.
- Richard D., White Jr. (1999). 'Are Women More Ethical? Recent Findings on the Effects of Gender Upon Moral Development,' *Journal of Public Administration Research and Theory, J-PART*, 9(3), pp.459-471.
- Robert, A., Serap, B., Anna G. E., Yaylalı, M. (1998). *Redhouse Sözlük*, Sev Yay., 27.bsk., İstanbul.
- Rusnah, M., Ab. Mumin, Ab. Ghani, (2006). 'Religiosity and Moral Judgment: An Empirical Investigation Among Malay Muslims in Malaysia,' *Jurnal Syariah*, 14 (2), pp.87-101.
- Sakin, A. (2007). 'Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışlar Hakkındaki Görüşleri İle Ahlaki Yargı Düzeyleri Ve Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi' (Yayımlanmış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Salas-Wright, C. P., Tirmazi, T., Lombe, M., Nebbitt, V. E. (2015). Religiosity and Antisocial Behavior: Evidence from Young African American Women in Public Housing Communities, *Social Work Research*, 39(2), 82-93.
- Sarı, Murat, (2017). 'The Impacts of the Age Factor on Religiosity,' *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), ss.257-264.
- Sarıçam, H., Çelik, İ., Arıcı, N., Kaya, M. M. (2014). 'Ergenlerde İnsani Değerler ve Ahlaki Olgunluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi,' *International Journal of Human Sciences*, 11(1), pp.1325-1342.
- Schnabel, L. (2015). How Religious are American Women and Men? Gender Differences and Similitarities, *Journal for the Scientific Study of Religion*, 54(3), pp.616-622.
- Schillinger-Agati, M., & Lind, G. (2003, April). Moral Judgment Competence in Brazilian and German University Students. In *Annual Meeting of the American Education Research Association*, pp. 1-7.

- Schwarz, O. (1971). *Cinsiyet Psikolojisi*, (Çev. Halis Özgü), Özgü Yayınları, İstanbul.
- Serinsu, N. (2009). *Dini Terimler Sözlüğü*, MEB Yay., Ankara.
- Shand, J. D. (2000). 'The Effects of Life Experiences Over a 50-Year Period on the Certainty of Belief and Disbelief in God', *International Journal for the Psychology of Religion*, 10 (2), pp. 85-101).
- Shaw, J. A. (2005). 'A Pathway to Spirituality', in: *Psychiatry*, 68, pp.350-362.
- Sherkat, D. E. (1991). 'Religious Socialization and The Family an Examination of Religious Influence in The Family Over The Life Course'. Unpublished Ph.D. Thesis, Duke University, Department of Sociology, Duke.
- Seyyar, A. (2003). *Ahlak Terimleri Ansiklopedik Sözlük*, Beta Yay., İstanbul.
- Sezen, Y. (1999). *Türk Toplumunun Laiklik Anlayışı*, İFAV Yayınları, İstanbul.
- Sezgin, K. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık ve Dindarlık Düzeylerinin İncelenmesi (Dicle Üniversitesi Örneği)*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Sezgin, G. (2019). 'Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Tutumlar, Şiddeti Meşrulaştırma, Dindarlık ve Dini Başa Çıkma Üzerine Bir Araştırma (Malatya İli Örneği)' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), ÇOMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Silberman, M. A., Snarey, J. (1993). 'Gender Differences in Moral Development During Early Adolescence: The Contribution of Sex-Related Variations in Maturation,' *Current Psychology: Developmental, Learning, Personality, Social*, 12(2), pp.163-171.
- Skirbekk, V., Malenfant, É. C. , Basten, S., Stonawski, M. (2012). 'The Religious Composition of the Chinese Diaspora, Focusing on Canada,' *Journal for the Scientific Study of Religion*, 51(1), pp.173-183.
- Slater, M., (2003). Alientation, Agression, and Sensations as Predictors of Adolescent Use of Violent Film, Computer, and Website Content, *Journal Communication*, 53(1), pp.105-121.
- Sloane, D. M., & Potvin, R. H. (1983). 'Age Differences in Adolescent Religiousness,' *Review of Religious Research*, 25, pp.142-154.
- Slovackova B., Slovacek L. (2007). 'Moral Judgment Competence And Moral Attitudes Of Medical Students,' *Nursing Ethics*, 14(3), pp. 320-328.
- Smart, N. (1969). *The Religious Experience of Mankind*, Scribner, New York.
- Snarey, J. R., Reimer, J. & Kohlberg, L. (1985). 'Development of Social-Moral Reasoning Among Kibbutz Adolescents: A Longitudinal Cross-Cultural Study,' *Developmental Psychology*, 21(1), pp.3-17.
- Spilka, B., Hood, R.W. & Gorsuch, R.L. (1985). *The Psychology of Religion, An Empirical Approach*, Prentice Hall, New Jersey.
- Straughan, Roger (1989). 'Beliefs, Behaviour and Education,' Cassell Press, London.
- Stijn, R. & Van Tubergen, F. (2009). 'Religious Attendance in Cross-National Perspective: A Multilevel Analysis of 60 Countries,' *American Journal of Sociology* , 115(3), pp.863–895.
- Subaşı, N. (2004). *Güdelik Hayat ve Dinsellik*, İz Yay., İstanbul.
- Sullins, P. D. (2006). 'Gender and Religion: Deconstructing Universality, Constructing Complexity,' *American Journal of Sociology (AJS)*, 112 (3), pp. 838–880.
- Şafak, Z., (2008). 'İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenler ve Yöneticilerin Bilişsel Ahlakî Yargı Yeteneklerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi (İstanbul Anadolu Yakası Örneği)', Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

- Şahin, A. (1999). *İlahiyat, Tıp ve Mühendislik Fakültelerinde Okuyan Öğrencilerde Dinî Hayatın Boyutları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Şahin, İ. (2006). 'Değişim Sürecinde Bir Anadolu Kasabasında Kadın Dindarlığı: Boğazlıyan Örneği', *Dindarlığın Sosyo-Psikolojisi* (içinde), (Ed. Ünver Günay ve Cellaeddin Çelik), Karahan Kitabevi Yay., Adana.
- Şahin, A. (1993). 'Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dini Duygu, Düşünce, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma', (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Konya.
- Şahin, A. (2007). 'Ergenlerde Dindarlık, Algılanan Anne-Baba Dindarlığı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki', *Marife*, 7(1), s.227-241.
- Şengün, M. (2006). 'Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Ahlakî Düşünce ve Yargıları', *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6(4), ss.297-316.
- Şengün, M. (2013). 'Anne-Baba Tutumuna Göre Lise Öğrencilerinin Ahlakî Olgunluk Düzeyleri', *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12(23), ss.203-215.
- Şengün, M. (2008). *Lise Öğrencilerinin Ahlakî Olgunluk Düzeylerinin Bazı Kişisel Değişkenler Açısından İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Şengün, M. & Kaya, M. (2007). 'Ahlakî Olgunluk Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması', *OMÜİFD*, 24-25, ss.51-64.
- Şentürk, H. (2010). *Din Psikolojisine Giriş*, İz Yay., İstanbul.
- Şentürk, H. (2018). *Eğitim Psikolojisi*, İz Yayıncılık, İstanbul.
- Şeriati, A. (1997). *Sanat*, (Çev. Ejder Okumuş, Şamil Öcal), Anka Yay., İstanbul.
- Taplamacıoğlu, Mehmet, (1983). *Din Sosyolojisi*, AÜ. İlahiyat Fakültesi Yay., 3.bsk., Ankara.
- Taplamacıoğlu, M. (1962). 'Yaşlara Göre Dini Hayatın Şiddet ve Kesafeti Üzerine Bir Anket Denemesi', *AÜİFD*, X, ss.141-151.
- Tarhan, N. (2015). *Değerler Psikolojisi ve İnsan*, Timaş Yay., 8.bsk., İstanbul.
- Tarhan, N. (2009). *İnanç Psikolojisi*, Timaş Yay., İstanbul.
- Taş, N. (2019). *Tıp ve İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinde Batıl İnanç, Dindarlık ve Mutluluk İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), ÇOMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Tavşanlı, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*, Nobel Yay., Ankara
- Tavecchio, L.W.C., Stams, G.J.J.M., D. Brugman, Thomeer-Bouwens, M.A.E. (1999). 'Moral Judgement and Delinquency in Homeless Youth', *Journal of Moral Education*, 28 (1), pp.63-79.
- Taylor, R. J., Mattis, J., Chatters, L. M. (1999). 'Subjective Religiosity Among African Americans: A Synthesis of Findings From Five National Samples', *Journal of Black Psychology*, 25(4), pp. 524-543.
- Thoma, S. J. (1986). 'Estimating Gender Differences in the Comprehension and Preference of Moral Issues', *Developmental Review*, 6, pp.165-180.
- Thomas, L. (1991). *Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility*, Bantam Books, New York.
- Thompson, E. H. (2002). 'Does Masculinity Thwart Being Religious: An Examination of Older Men's Religiousness.' *Journal for the Scientific Study of Religion* 41 (3), pp. 521-532.

- Temel, Z. F. (1991). 'Yetiştirme Yurdunda ve Ailesi Yanında Kalan 14-18 Yaş Grubundaki Gençlerin Cinsiyet Rolü Kimlikleri İle Moral Gelişimlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi', (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tillich, P. (2000). *İmanın Dinamikleri*, Ankara Okulu Yay., Ankara.
- Tiliouine, H., Cummins, R. A., & Davern, M. (2009). 'Islamic Religiosity, Subjective Wellbeing and Health, Mental Health,' *Religion & Culture*, 12(1), pp.55-74.
- Tiliouine, H. & Belgoumidi, A. (2009). 'An Exploratory Study of Religiosity, Meaning in Life and Subjective Wellbeing in Muslim Students from Algeria,' *Applied Research Quality Life*, 4, pp.109-127.
- Tolunay, A. (2001). *The Relationship Between Religiosity, Dogmatism, And Moral Reasoning*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Topaloğlu, B. & Karaman, H. (1989). *Yeni Kamus*, Nesil Yayınları, İstanbul.
- Tosun, C. (2002). *Din Eğitimi Bilimine Giriş*, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Trinitapoli, J. & Regnerus, M.D. (2006). 'Religion and HIV Risk Behaviors Among Married Men: Initial Results From A Study in Rural Sub-Saharan Africa,' *Journal For The Scientific Study of Religion*, 45(4), pp.50-528.
- Tu, Q., Ervin, B. & Shuhao, T. (2011). 'Religiosity and Economic Performance: Micro-econometric Evidence From Tibetan Area,' *China Economic Review*, 22(1), pp. 55-63).
- Tunç, B., Yıldız, S., Doğan, A. (2015). Meslek Liselerinde Disiplin Sorunları, Nedenleri ve Çözümü: Bir Durum Analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2), ss.384-403.
- Turan, Y. (2018). 'Dindarlık Benlik Saygısı ve Sosyal Medyada Benlik Odaklı Duyumlar,' *Journal of History Culture and Art Research*, 7(5), 624-650. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i5.1930).
- Turiel, E., Edwards, C. P. & Kohlberg, L. (1978). 'Moral Development in Turkish Children, Adolescents and Young Adults,' *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 9 (1), pp.75-86.
- Turam, E. (1994). *Medyanın Siyasi Hayata Etkileri*, İrfan Yay., İstanbul.
- Tusî, N. (2013). *Ahlâk-ı Nâsırî*, (Çev. Anar Gafarov, Zaur Şükürov), Litera Yay., 3.bsk., İstanbul.
- Tümer, G. & Küçük, A. (1993). *Dinler Tarihi*, Ocak Yay., 2.bsk., Ankara.
- Tümer, G. (1994). 'Din maddesi,' *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 9, TDV Yay, Ankara, ss.312-320.
- Türkođan, O. (1996). 'Kapitalistleşme Sürecinde Öğrenci Beklentileri,' *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 114, 5-13.
- Türköne, M. (1996). 'Siyasi Bir Sorun Olarak Din Eğitimi,' *Yeni Türkiye Dergisi*, 2(7), ss.315-326.
- Türer, C. (2005). *William James'in Ahlak Anlayışı*, Elis Yay., Ankara.
- Ulu, M. (2006). 'Üniversite Gençliğinin Dini İnanış ve Davranışları' (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Unger, R. & Crawford M. (1996). *Women and Gender: A Feminist Psychology, Gender and Psychological Disorders*, The Mcgraw-Hill Companies Inc, New York.
- Uysal, E. (2005). 'Dindarlığın Ahlakî Temeli Üzerine Bazı Düşünceler,' *ÜİFD*, 14(1), ss.41-59.

- Uysal, V. (1996). *Din psikolojisi Açısından Dini Tutum, Davranış ve Şahsiyet Özellikleri*, MÜİFV Yay., İstanbul.
- Uysal, V. (2003). *Türkiye’de Dindarlık ve Kadın*, Çamlıca Yay., İstanbul.
- Uysal, V. (2016). ‘Gençlerde Empati Eğilimi, Anne-Baba Tutumları ve Dindarlık’, *DEÜİF*, Özel Sayı, ss.7-40.
- Uysal, V. (2006). *Türkiye’de Dindarlık ve Kadın*, DEM Yay., İstanbul.
- Uysal, V. (1995). ‘İslâmî Dindarlık Ölçeği Üzerine Bir Pilot Çalışma’, *Journal of Islamic Research*, 8(3-4), ss.263-271.
- Uysal, V. (1994). *Psiko-Sosyal Açından Oruç*, TDV. Yay., Ankara.
- Uysal, V. (2016). ‘Gençlerde Empati Eğilimi, Anne – Baba Tutumları ve Dindarlık’, *DEÜİFD*, Din Psikolojisi Özel Sayı, ss.7-40.
- Uysal, E. (2005). ‘Dindarlığın Ahlâkî Temeli Üzerine Bazı Düşünceler’, *UÜİFD*, 14(1), ss.41-59.
- Uysal, A. (2016). ‘Londra’daki Türk Nüfusun Mekansal Dağılımı’, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 33, ss.534-565.
- Ünsal Seydooğulları, S., Çiftçi Arıdağ, N., Koç, M. (2014). ‘Lise Öğrencilerinde Ahlakî Yargı Yeteneğinin Anne-Baba Tutumları Açısından İncelenmesi’, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(2), ss.21-40.
- Ünver, G. (2006). ‘Dindarlığın Sosyolojisi’, (Ed. Enver Günay ve Celaleddin Çelik). *Dindarlığın Sosyo-Psikolojisi*, Karahan Kitabevi, Adana.
- Walker, L. J., de Vries B. & Trevelhan, S. D. (1987). ‘Moral Stages and Moral Orientations in Real Life and Hypothetical Dilemmas’, *Child Development*, 58, pp.842-858.
- Wallace, J.M. & Forman, T.A. (1998). Religion’s Role in Promoting Health and Reducing Risk Among American Youth Health, *Education & Behavior*, 25(6), pp.721-741.
- Weinreich-Haste, H. (1977). ‘Some Consequences of Replicating Kohlberg’s Original Moral Development Study on a British Sample’, *Journal of Moral Education*, 7, pp.32-39.
- Wehmeier, Sally, McIntosh, Coli; Turnbull, Joanna, (2006). *Oxford Advanced Learner’s Dictionary*, Oxford University Press, 7.bsk., Oxford New York.
- Wullf, David M. (1994). *Psychology of Religion; Classic and Contemporary Views*, John Willey and Sons, New York.
- Van Straalen, J. (2015). ‘*The Effect of Income on Religiosity Comparing Individuals in the Netherlands*’, Erasmus University Rotterdam, Erasmus School of Economics, Departman of School, pp.1-36.
- Van Tubergen, F. & Sindradóttir, J. Í. (2011). ‘The Religiosity of Immigrants in Europe: A Cross-National Study’, *Journal for the Scientific Study of Religion*, 50(2), pp.272-288.
- Van Ijzendoorn, M. H., ‘Moral Judgment, Authoritarianism, and Ethnocentrism’, *The Journal of Social Psychology*, 129(1), 1989, pp.37-45.
- Volkan Acar, N. H., Yıldırım İ., Ergene T. (1996). “Bireylerin Dindarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, ss. 45-56.
- Yao, K. (2015). Who Gives? The Determinants of Charitable Giving, Volunteering, and Their Relationship, *Wharton Research Scholars*, 126, 1-33.

- Yaparel, R. (1987). *Yirmi-Kırk Yaş Arası Kişilerde Dinî Hayat ile Psiko-Sosyal Uyum Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yapıcı, A. (2007). *Ruh Sağlığı ve Din: Psiko-Sosyal Uyum ve Dindarlık*, Karahan Yayınevi, Adana.
- Yapıcı, A. (2012a). Türk Toplumunda Cinsiyete Göre Dindarlık Farklılaşması: Bir Meta-Analiz Denemesi', *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17(2), 1-34.
- Yapıcı, A. (2012b). 'Modernleşme-Sekülerleşme Sürecinde Türk Gençliğinde Dinî Hayat: Meta-Analitik Bir Değerlendirme', *ÇÜİFD*, 12 (2), ss.1-40.
- Yapıcı, A. (2016). 'Cinsiyete Göre Farklılaşan Dindarlıklar ve Kadınlarda Dinsel Yaşamın Farklı Görüntüleri', *Dini Araştırmalar (Kadın Özel Sayısı)*, ss.131-161.
- Yapıcı, A. (2006). 'Yeni Bir Dindarlık Ölçeği ve Üniversiteli Gençlerin Dinin Etkisini Hissetme Düzeyi: Çukurova Üniversitesi Örneği', *ÇÜİFD* 6 (1), ss. 65-115.
- Yapıcı, A. & Zengin, Z. S. (2003). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Dinin Etkisini Hissetme Düzeyleriyle Psiko-Sosyal Uyumları Arasındaki İlişki. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3(2), ss.65-127.
- Yaran, Cafer Sadık, (2011). *İslam Ahlak Felsefesine Giriş*, DEM Yay., İstanbul.
- Yavuz Bozduğan, Ç. B. (2019). 'Erken Dönem Uyumsuzluk Şemaları İle Kohlberg Ahlaki Gelişim Kuramı Arasındaki İlişkini İncelenmesi' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, 15.bsk., İstanbul.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, 15.bsk., İstanbul.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk ve Suç*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yemez, İ. & Akdoğan, M. Ş. (2019). 'Dini Değerlerin Demografik Faktörlere Göre İncelenmesi: Sivas İli Örneği', *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, ss.469-490
- Yıldız, M. (2006). 'Üniversite Öğrencilerinin Benlik Tasarımlarının Dinsel Yönelim Biçimleri ve Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi', *İslami Araştırmalar Dergisi*, 19(3), ss.501-510.
- Yıldız, M. (2006). 'Dinsel Yönelim Biçimleri ve Bazı Demografik Değişkenler Açısından Üniversite Öğrencilerinin Benlik Tasarımları Üzerine Bir Araştırma' *Tabula Rasa Felsefe & Teoloji*, 17, ss.81-102.
- Yörükoğlu, A. (1992). *Çocuk Ruh Sağlığı*, Özgür Yayın Dağıtım, 18.bsk., İstanbul.
- Yörükoğlu, A. (1997). *Aile ve Çocuk*, Özgür Yay., 5.bsk., İstanbul.
- Zavalı, Y. S. (2019). 'Televizyon Dizilerinin Toplum Üzerindeki Etkisi (Karabük Örneği)', *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), ss.185-201.
- Zimmer, Z., Jagger, C., Chiu, C., Ofstedal, M. B., Rojo, F., Saito, Y. (2016). 'Spirituality, Religiosity, Aging and Health in Global Perspective: A Review', *SSM-Population Health*, 2, pp. 373-381.
- Zorn, C. R. & Johnson, M. T. (1997). 'Religious well-being in Noninstitutionalized Elderly Women', *Health Care for Women International*, 18(3), pp. 209-220)

İnternet Kaynakları

- <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/televizyon-en-cok-izmirde-en-az-ankarada-izlendi/2443765>, erişim tarihi, 11.09.2021).
- [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-\(ICT\)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2020-33679#:~:erişim_tarihi,11.09.2021\).](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-(ICT)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2020-33679#:~:erişim_tarihi,11.09.2021)

- <https://yeni1mecra.com/turkiyede-gazete-ve-kitap-okuma-oranlari-giderek-dusu-yor/>, erişim tarihi, 11.09.2021).
- <https://www.artfulliving.com.tr/gundem/turkiyenin-kitap-okuma-raporu-aciklandi-i-10786>, erişim tarihi, 10.09.2021).
- <http://www.barem.com.tr/turkiye-dunyaya-gore-daha-dindar/> erişim tarihi:20.11.2017
- https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf, erişim tarihi, 10.10.2020/ MEB 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde:2, 06/24/1973 Tarih ve 14574 Sayılı Resmi Gazete, C.12, s.2342).
- [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz -Kurumu -Istatistikleri- 2020-37202](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2020-37202), erişim tarihi, 20.07.2021.
- https://latinlexicon.org/search_latin.php, erişim, 04.09.2021.
- <https://www.newadvent.org/cathen/01022a.htm>, erişim, 04.09.2021.
- <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/>, erişim tarihi: 05.10.2021.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Birle%C5%9Fik_Krall%C4%B1k, erişim:10/10/2021.
- <https://www.tarihvebilim.com/uzerinde-la-ilahe-illallah-yazan-ingilizlerin-ilk-altin-parasi/> erişim:10.10.2021.
- <https://www.theguardian.com/world/2019/feb/17/third-of-britons-believe-islam-threatens-british-way-of-life-says-report>, erişim:10.10.2021.
- <https://iqna.ir/tr/news/3468638/%C4%B0ngilterenin-m%C3%BCsl%C3%BCman-n%C3%BCfusu-%C3%BC%A7-milyonu-ge%C3%A7ti>, 10.10.2021.
- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/muslumanlar-2030da-avrupanin-yuzde-8ini-olusturacak/1142927>, erişim:10.10.2021.
- <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/10-yilda-100-bin-ingiliz-musluman-oldu-16640352>, erişim:15.11.2021.
- https://www.insamer.com/tr/birlesik-krallik-ve-muslumanlar_1671.html, erişim:10.10.2021.
- <https://edition.cnn.com/2016/04/11/europe/britain-muslims-survey/index.html>, erişim:10.10.2021.
- <https://www.dunyabizim.com/gezi-mekan/dikkat-cekici-hikayeleriyle-ingiltere-deki-6-tarihi-cami-h28658.html>, erişim:10.10.2021.
- <https://www.yenisafak.com/dunya/ingilterenin-ilk-camisi-kurtarilmayi-bekliyor-109460>, erişimi:10.10.2021.
- <https://www.meb.gov.tr/358-ogrenci-lisansustu-ogrenim-icin-yurt-disina-gonderilecek/haber/24227/tr>, erişim:20.10.2021.
- <https://londragazete.com/turkiye/178107/britanyadaki-turk-ogrenci-sayisi-yuzde-73-artti/>, erişim:10.10.2021.
- <https://www.canliradyodinle.me/londra-turk-radyosu.html>, erişim:10.10.2021.
- <https://neziregurkan.com/2019/08/01/ingilterede-yayinlanan-turkce-gazeteleri-arastirdi-yaklasik-70-yayini-kitaba-tasidi/>, erişim:10.10.2021.
- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ingilterede-gencler-arasinda-intihar-yayginlasiyor/1633790>, erişim:10.10.2021.
- <https://www.e-psikiyatri.com/marjinallesme>, erişim:15.10.2021.
- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ingilterede-gencler-arasinda-intihar-yayginlasiyor/1633790>, erişim:15.10.2021.
- <https://londragazete.com/ingiltere/191327/ingilterede-yilda-6-bin-500-kisi-intihar-ediyor/>, erişim:10.10.2021.
- https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/07/110708_depression_suicide